VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ROLE MODERNÍCH MÉDIÍ V KRIZOVÝCH SITUACÍCH

Autor práce: Michal Herold, DiS.
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce:doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Michal Herold DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Role moderních médií v krizových situacích

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Role of Modern Media During the Crisis Situation

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):
doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): listopad, 2023

Cíl bakalářské práce:
Hlavním cílem práce je za pomoci dotazníkového šetření ověřit dostupnost informací z médií. Hlavní aspekt pro toto srovnání bude rozdílnost médií oproti rozdílnosti věkových skupin. Vedlejším cílem je analýza současného využití médií a to zejména tiskovými mluvčími popřípadě veliteli zásahu během krizových situací.

Student: Michal Herold DiS.	30. 10. 2023 *datum*	*podpis*
Vedoucí práce: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.11.2023 *datum*	*podpis*

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	13. 11. 2023 *datum*	*podpis*
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.11.2023 *datum*	*podpis*
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	17.11.2023 *datum*	*podpis*

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Miroslavu Sapíkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HEROLD, M. Role moderních médií v krizových situacích*: bakalářská práce.* Příbram: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 61 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.

Bakalářská práce s názvem *„Role moderních médií v krizových situacích“* pojednává o možnostech komunikace během krizových situacích. V teoretické části se autor zaměřuje na komunikaci během krizové situace. To, jak komunikace probíhá mezi zasahujícími, a jaké k tomu používají prostředky. Dále se práce zaměřuje na možnosti komunikace z místa zásahu směrem k obyvatelstvu. Nedílnou součástí bezpečnostních složek je jejich mediální obraz a jejich obsah na sociálních stránkách. O tuto činnost se stará tiskový mluvčí a jeho náplň je popsána v teoretické, ale i praktické části této práce formou rozhovoru.

Praktická část obsahuje analýzu dotazníkového šetření zaměřeného na vnímání obsahu bezpečnostních složek v médiích a na znalosti při postupu během krizových situacích.

Celá práce je zaměřena prioritně na Hasičský záchranný sbor České republiky z důvodu osobní zainteresovanosti autora.

Klíčová slova: krizová situace, média, hasiči, mediální obraz, sociální stránky, tiskový mluvčí

ABSTRACT

HEROLD, M. The Role of Modern Media Duringthe Crisis Situation: Bachelor Thesis. Příbram: The College of European and Regional Studies, 2024. 61pgs. Supervisor: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.

The bachelor thesis entitled "The Role of Modern Media in Crisis Situations" deals with the possibilities of communication during crisis situations. In the theoretical part the author focuses on communication during a crisis situation. How communication takes place between the interveners and chattools they use to do so. Further more, the work focuses on the possibilities of communication from the intervention site towards the population. An essential part of the security forces is their media image and thei rcontent on social media platforms. This aspekt is managed by a press spokes person, whose responsibilities are described in both the theoretical and practical part softhis thesis in the form of an interview.

The practical part includes an analysi sof a questionnaire survey focused on the perception of the kontent of the security forces in the media and thein knowledge of how to act during crisis situations.

The whole thesis is focused primarily on the Fire Department of the Czech Republic due to the personal interest of the author.

Key words: crisis situation, media, firefighters, media image, social websites, spokesperson

Obsah

Úvod 9
1 Cíl a metodika bakalářské práce 10
2 Krizová komunikace 11
2.1 Jednotný systém varování a vyrozumění 11
2.1.1 Struktura JSVV 13
2.1.2 Druhy varovných signálů 15
2.1.3 Reverse 112 16
2.2 Tiskový mluvčí HZS ČR 17
3 Média 21
3.1 Masová média 22
3.2 Sociální sítě 24
3.2.1 Instagram 25
3.2.2 Facebook 25
3.2.3 Síť X (Twiter) 26
3.2.4 YouTube 26
3.2.5 Whatsapp 27
3.3 Mediální obraz 27
3.3.1 Etický kodex novináře 28
3.3.2 Hoax, desinformace a fake news 29
4 Systémy využívané HZS ČR 31
4.1 Jestřáb 31
4.2 Terinos 32
4.3 GINA 34
5 Metodika praktické části 37
5.1 Cíle a hypotézy – dotazníkové šetření 37
5.1.1 Výsledky dotazníkového šetření 38
5.1.2 Diskuze k dotazníkovému šetření 51

5.2 Rozhovor s tiskovým mluvčím 52
Závěr 53
Seznam použitých zdrojů 55
Seznam zkratek 59
Seznam tabulek a grafů 60
Seznam příloh 61

Úvod

Z latinského jazyka by se slovo medium přeložilo jako prostředek. Tedy to, co zprostředkovává. Ve světě komunikace je význam slova medium přenos informace mezi alespoň dvěma stranami. V dnešní digitální době jistě nebudeme vnímat media jako spojnici pár stran. Ba naopak. Media v současné době mají celosvětový dosah. Přenos informace je prováděn v rámci vteřin a jeho autor může být nadnárodní mediální magnáta nebo kdokoliv s připojením k síti Internetu.

Jaká média slouží během krizových situacích? A která z nich jsou moderní? Jako příslušník Hasičského záchranného sboru České republiky jsem si vybral téma: ,,Role moderních medií v krizových situacích," protože vnímám, že informování veřejnosti o práci nebo právě prováděném zásahu je nedílnou součástí naší profese. Tyto informace mohou zajistit bezpečí obyvatelům zasažené oblasti, zjednodušit práci zasahujícím složkám a v neposlední řadě působí preventivně pro širokou veřejnost. Každá bezpečnostní složka má příslušníky určené pro styk s médii. Tito příslušníci komunikují s novináři, ale zároveň vytvářejí pro svoji organizaci obsah na sociální sítě. Sociální sítě jsou právě tím místem, na kterém lze nejlépe šířit preventivní i edukativní poselství a docílit tak například povědomí o „záchranné uličce" a dalších znalostech obyvatelstva nedílných pro práci složek IZS. V této práci bych rád vyzdvihl práci těchto příslušníků, kteří neběhají do ohně, ale díky jejich dřině je ten běh pro zasahující hasiče mnohdy snadnější.

Práce je rozdělena na dvě části. V první části se zaměřuje na média využívaná HZS ČR. To, proč se i těm s letitou působností dá říkat moderní a k čemu se jaká využívají. Zároveň se v této části práce zaměřím na nové technologie, které HZS ČR v tomto oboru teprve testuje, a doposud o nich nebyla vydána žádná veřejná literatura, nebo naopak technologie, které se už v praxi ukázaly jako nenahraditelný nástroj komunikace. V druhé části práce bude vyhodnoceno dotazníkové šetření, které je zaměřeno hlavně na dostupnost informací o krizových situacích, znalostech respondentů a možných výzvách ke koordinované činnosti. Dále bude v této části práce rozhovor s tiskovým mluvčím HZS ČR Martinem Kavkou.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce je ověřit, zda jsme schopni vybrat takové médium, které má při krizových stavech informační dopad na všechny obyvatele bez rozdílu věku. Dílčím cílem této práce je informovat čtenáře o nových technologiích používaných HZS ČR.

Teoreticko-metodická část obsahuje text tvořený převážně z analýzy odborné literatury. Jednotlivé kapitoly jsou doplněny o informace poskytnuté v rozhovoru s kpt. Bc. Martinem Kavkou tiskovým mluvčím HZS hlavního města Prahy. Hlavním tématem tedy budou média jako taková, a k čemu se dají využít. Informace od tiskového mluvčího slouží jako spoiler mezi odbornou literaturou, a tím co je praktický proces během krizové situace. Dále autor spolupracoval s plk. Mgr. Michalem Žůrkem, MBA vedoucím oddělení NOPIS MV-GŘ HZS ČR a v neposlední řadě s kpt. MgA. Jiřím Studničkou z odboru komunikačních a informačních systémů MV-GŘ HZS ČR. S odkazem na citace těchto příslušníku budou v práci zmíněné informace, které nejsou dohledatelné v odborné literatuře.

V druhé empirické části bude zkoumán přesun informací během krizové situace k obyvatelstvu České republiky. Záměrem zkoumání bude hlavně cesta, jakou se informace dostávají k obyvatelům s rozdílným věkem a jaké má veřejnost znalosti v oblasti chování během krizových situací v závislosti na moderní technologie. Tento průzkum bude proveden formou dotazníkového šetření pomocí online dotazníku.

Dotazník bude vytvořen na serveru Survio.cz. Mezi respondenty bude šířen zasláním odkazu. Rozsah respondentů bude zcela náhodný a autor práce k němu využije šiřitelnou řetězovou reakci typu „pošli to dál“. Tento způsob šíření bude rychlý a efektivní. Proto, aby byl funkční, bude potřeba udělat dotazník stručný a pouze s odpověďmi selektivního typu tak, aby nemusel respondent rozepisovat žádnou odpověď. Podmínkou pro vytvoření dotazníku bude tedy časová náročnost vyplnění do 5 minut a kompatibilita s každým chytrým zařízením. Každá otázka dotazníku bude vyhodnocena grafickým znázorněním a komentářem autora.

Dále bude empirická část obsahovat výše zmiňovaný rozhovor s Martinem Kavkou, který v závislosti vytížení tiskového mluvčího probíhal telefonicky se záznamem a následným přepisem do textové podoby.

2 Krizová komunikace

Zákon č. 361/2003 Sb. v prvním paragrafu definuje šest základních bezpečnostních sborů. V případě mimořádné události na území České republiky se tento seznam zúží na sbory systému vnitřní bezpečnosti, které se aktivně podílejí na záchraně lidských životů, ochraně majetku a poskytování pomoci v kritických situacích. Hlavními složkami tohoto systému jsou: Hasičský záchranný sbor České republiky, Policie České republiky a poskytovatelé zdravotnické záchranné služby, kteří společně tvoří Integrovaný záchranný systém České republiky.[1]

Během krizové situace je komunikace zásadním prvkem. Ta je v místě zásahu potřeba provádět dvěma směry. Jednak mezi zasahujícími složkami (tedy složkami integrovaného záchranného systému), ale zároveň je potřeba předávat informace veřejnosti. Tím bychom měli docílit efektivní připravenosti jednotlivých složek a umírněného chování veřejnosti.[2]

Hasičský záchranný sbor předává informace médiím aktivně, již během vzniku mimořádné události. Během krizových situacích je realita vnímána objektivně zasahujícími složkami, ale často subjektivně pozorovateli a médii. Příkladem je požár bytu, který nemusí nikoho ohrožovat, ale jeho vnímání veřejností je děsivé a strach nahánějící. Opačná situace může vzniknout například během nehod, kdy veřejnost není schopná odhadnout složitost situace a omezení, jež se k ní vztahují. Za tímto účelem je rychlá komunikace klíčová. Informuje o omezeních, rizicích a opatřeních.[3]

2.1 Jednotný systém varování a vyrozumění

Systém vycházející z dob meziválečných a sloužící zprvu jako varovný systém protivzdušné obrany by mohl velkému množství obyvatel přijít zastaralý a nikdy by jej nepovažovali za moderní médium. Opak je ale pravdou. Tento systém se na našem území neustále rozvíjí a modernizuje. Kromě obnovy sirén je zde i testovaná služba hromadného rozesílání SMS v oblasti zasažené mimořádnou událostí (tzv. „Reverse 112“).

[1]KROUPA, M, ŘÍHA, M. *Integrovaný záchranný systém.* 2006,s. 119.
[2]ANTUŠÁK E., KOPECKÝ Z., *Krizový managment. Krizová komunikace*. 2005, s.25-26.
[3]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

Informování obyvatelstva o možné hrozbě je věc veřejná, a tak na ní má nárok každý občan. Koncové prvky jednotného systému varování a vyrozumění umožňují předat informaci občanům v zastavěných oblastech České republiky. Informování o riziku lze popsat jako proces o třech fázích. V přípravné fázi informujeme o možném riziku a způsobech ochrany proti němu. Fáze akutní informuje o situaci, která již nastala a je potřeba okamžitá reakce. V této fázi předáváme tísňové informace. Pokud, že hrozba odezní, přijde na řadu fáze obnovy a informování o postupu prací pro odstranění následků po mimořádné události.[4]

Na začátek je potřeba vysvětlit dva základní pojmy:

Varování je komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření, zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva o reálně hrozící nebo již nastalé mimořádné události nebo krizovém stavu, vyžadujícím realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku.[5]

U vyrozumění se jedná o soubor organizačních a technických opatření sloužící hlavně k předání mezi složkami integrovaného záchranného systému, orgány krizového řízení, právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám spadajících do havarijních nebo krizových plánů.[5]

Jednotný systém varování a vyrozumění je v České republice budován od roku 1991. Základním prvkem tohoto systému je síť koncových prvků varování. Především jsou těmito prvky poplachové sirény a místní informační systémy - neboli obecní rozhlasy. Tento systém slouží k včasnému a spolehlivému varování obyvatelstva před nastalou krizovou situací.[6]

K varování obyvatelstva nám slouží signál tzv. všeobecná výstraha. Tento kolísavý tón trvající 140 vteřin se může opakovat až třikrát po sobě ve zhruba tříminutových intervalech. Po tomto signálu se dostaví mluvená informace nesoucí charakteristiku nastalé nebezpečné situace. Základní sdělení by v takovém případě mělo nést informace především o tom, co se stalo, a jakým způsobem by měli občané reagovat (co dělat a co nedělat).[6]

[4]KROUPA, M, ŘÍHA, M, *Ochrana obyvatelstva*. 2006, s.19.
[5]KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva* 2005, s. 45.
[6]Varování obyvatelstva v České republice [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d.

2.1.1 Struktura JSVV

JSVV se skládá ze tří základních prvků:

- Vyrozumívací centra
- Vysílací infrastruktura
- Koncové prvky varování a vyrozumění

Vyrozumívací centra jsou součástí operačních a informačních středisek Hasičského záchranného systému ČR. Na nich jsou umístěny a provozovány technologie a systémy pro řízení požární ochrany, řešení mimořádných událostí v kraji a pro zajištění vyrozumění, varování a tísňového informování obyvatelstva. Vyrozumívací centra jsou zřízená i u právnických osob nebo podnikajících fyzických osob. Jsou organizována ve třech úrovních:

Vyrozumívací centrum I. úrovně je umístěno na operačním a informačním středisku generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (NOPIS). Toto pracoviště varuje před krizovými stavy ohrožující území republiky, popřípadě události přesahující úroveň pokrytí regionálními sítěmi. Má přístup do všech regionálních sítí. Z tohoto pracoviště jsou realizovány informační vstupy do České televize a Českého rozhlasu na celostátní úrovni.

Vyrozumívací centra II. úrovně jsou umístěna na operačních střediscích krajských ředitelství Hasičského záchranného sboru krajů (KOPIS). Tato centra mají celokrajskou působnost. Na této úrovni je instalován monitorovací systém DOHLED. Tento systém kontroluje a vyhodnocuje funkčnost celého systému na regionální úrovni. Z tohoto pracoviště jsou realizovány informační vstupy do České televize a Českého rozhlasu na regionální úrovni.[7]

Vyrozumívací centra III. úrovně jsou umístěna a provozována u dalších uživatelů jednotného systému varování a vyrozumění. Jako příklad je možno uvést jaderné elektrárny Dukovany a Temelín.

Vysílací infrastruktura je tvořena regionálními podsystémy. Tento systém je postaven ze základnových stanic, kdy vždy jedna v regionu je označena jako řídící

[7] ŠIMEK, T. *Systém selektivního radiového návěstění*. 2002,s.3.

(MASTER – umístěna na KOPIS), a zbylé stanice jsou podřízené (SLAVE). Tyto stanice umožňují dálkové ovládání sirén a přenos zpráv v území regionu.[8]

Koncové prvky jsou v dnešní době především rotační sirény, elektronické sirény a místní informační systémy (obecní rozhlasy). Celkem je v České republice více než 9600 koncových prvků JSVV.

- Rotační sirény: Tento, dá se říct původní prvek JSVV je dnes postupně nahrazován elektronickými sirénami. Díky finanční náročnosti této obměny je rotační siréna stále nejrozšířenější koncový prvek v systému varování a vyrozumění. Za velkou nevýhodu je považován fakt, že varovný signál nelze doplnit o sdělení verbální informace.[9] Principem akustického signálu je u rotační sirény rozkmitání vzduchu za pomoci akustické části sirény. Tou otáčí elektromotor ovládaný místně nebo vzdáleně za pomoci spínacích stykačů.[10]

- Elektronické sirény: Tento typ koncového prvku je již modernějším provedením dříve používané rotační sirény. Kromě varovného signálu umí tyto sirény také sdělit verbální informaci s předem nahrané paměti nebo předat informaci sdělenou za pomoci mikrofonu. Elektronická siréna je tvořena sadou tlakových reproduktorů rozmístěných v kruhovém nebo směrovém postavení, dle charakteru zástavby, popřípadě terénu v okolí sirény. Kromě výkonného a variabilního signálu nám tyto sirény nabízejí i energetickou nezávislost. Jejich součástí je záložní baterie na zhruba 72 hodin provozu.[11]

- Místní informační systémy: Ve velké části se jedná o rozšíření obecních rozhlasů, které mají obdobný charakter jako elektronické sirény. Varovný signál je generován z paměti řídícího počítače nebo

[8]ŠIMEK, T.*Systém selektivního radiového návěštění*. 2002,s. 3.
[9]MV-GŘ HZS ČR. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. 2015, s.328.
[10]ŠIMEK, T. *Systém selektivního radiového návěštění*. 2002,s. 54.
[11]ŠTĚTINA, J. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. 2014,s. 57.

je generován v tónovém generátoru.[12] Možnosti tohoto koncového prvku jsou obdobné jako u elektronických sirén. Svým přenosem a hustějším rozmístěním se hodí převážně do hustějších zástaveb, kde mohou být instalovány i do veřejných budov, škol, apod.[13]

Koncové prvky vyrozumění: Rozdíl mezi varováním a vyrozuměním je v adresátovi, ke kterému daná informace směřuje. Varujeme hlavně obyvatele zasažené oblasti, ale smysl vyrozumění spočívá v předání informace orgánům činných v oblasti krizového řízení. K těmto účelům se používají převážně mobilní telefony nebo u složek IZS lze použít rádiových zařízení, které mají v celorepublikové síti Pegas velmi dobré pokrytí. Dříve byly pro jednosměrné vyrozumění používány i pagery. Pagery jsou, ale v současné době ve velkém nahrazeny mobilními telefony.

2.1.2 Druhy varovných signálů

V současné době se pro snadné rozpoznání varovných signálů používají dva signály. A to: „všeobecná výstraha“ a „požární poplach“.

Všeobecná výstraha

Jedná se o jediný varovný signál definovaný v České republice. Jeho kolísavý tón trvá 140 sekund a je souhlasný pro všechny koncové prvky systému varování. Rozdíl v koncových zařízeních nastává u doplňující verbální informace. U elektronických sirén je tato informace předána přímo sirénou, přičemž u rotačních sirén musí být zapojen místní informační systém. Po skončení hrozby by se měl signál „všeobecná výstraha“ odvolat. To se děje prostřednictvím rozhlasů a televize.[14]

Požární poplach

Tento signál je šířen pomocí systému JSVV, ale nejedná se o varovný druh signálu. Slouží nám pro aktivaci jednotek sboru dobrovolných hasičů během mimořádné události. Tento minutový signál je jednou přerušen a doplněn verbální informací „požární poplach.“[14]

[12]MV-GŘ HZS ČR. *Zásady dalšího rozvoje jednotného systému varování a informování obyvatelstva v České republice po roce 2010.* 2010, s. 10.
[13]ŠIMEK, T. *Akustické výstupy koncových prvků varování jednotného systému varování a vyrozumění*. 2014,s. 7.
[14]Varování obyvatelstva v České republice [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d.

Zkušební tón pro zkoušku sirén

Zkušební tón slouží pro ověření provozuschopnosti jednotného systému varování a vyrozumění. Provádí se zpravidla celoplošně, první středu v měsíci ve 12 hodin. Zkušební tón je nepřerušovaný a trvá 140 sekund. U elektronických sirén a místních informačních zdrojů je doplněn o verbální informaci „zkouška sirén“.[15]

Zavedené verbální informace

Verbální informace jsou krátká sdělení definující hrozící nebezpečí během mimořádné události. Tyto informace jsou nahrané v paměti koncových zařízení (elektronických sirénách a místních informačních zdrojích). Existuje 16 předdefinovaných verbálních informací. Danou informaci lze vybrat a odvysílat z vyrozumívacích center všech úrovní.[15]

2.1.3 Reverse 112

V Českém právním řádu zatím nejsou kodifikovány náležitosti využití zpráv SMS pro účely varování obyvatelstva. Systém "Reverse 112", který vychází z článku 110 Evropského kodexu pro elektronické komunikace (EU 2018/1972), je v současné době již zajišťován a provozován Hasičským záchranným sborem České republiky pod názvem "Systém veřejné výstrahy". V přípravě je vyhláška Ministerstva vnitra, která upřesní některé náležitosti jeho fungování v souladu s § 33b zákona č. 127/2005 Sb.

Členské státy EU jsou dle článku 110 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1972 povinni zajistit možnost předání veřejných výstrah na mobilní telefony. Tato povinnost byla transponována do § 33b zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Na jeho základě pak vznikla tato vyhláška. Do této chvíle se zasílání výstražných SMS řídilo, a zatím i řídí pouze smluvním vztahem mezi HZS ČR a mobilními operátory. [16]

Hlavním přínosem systému veřejné výstrahy je rychlé a účinné informování obyvatelstva v postižené oblasti prostřednictvím SMS, a to jak o bezprostředním nebezpečí zapříčiněném vzniklou mimořádnou událostí, tak o plánovaných či provedených bezodkladných opatřeních ze strany složek integrovaného záchranného systému. Občané tak v kombinaci s dalšími dostupnými systémy varování obyvatelstva

[15]ŠTĚTINA, J. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách.* 2014, s. 58.
[16]ŽŮREK, M. vedoucí oddělení NOPIS GŘ HZS ČR.

(tj. zejména sirény) dostanou komplexní varovnou informaci, a to jak v akustické, tak textové podobě. Při velkých mimořádných událostech mohou být tyto informace doplněny (v SMS může být na jejich sledování dále odkazováno) o informační vstupy do veřejnoprávních medií (ČT a ČRo), se kterými má Hasičský záchranný sbor ČR uzavřené součinnostní dohody, nebo informacemi na sociálních sítích.[16]

2.2 Tiskový mluvčí HZS ČR

Organizace, která přijde do kontaktu s médii by měla vyčlenit zaměstnance, který se této role ujme. Pokud je to ojedinělý jev může tuto pozici zaujmout jedinec, jehož náplní je i jiná činnost. V případě, kdy jde o pravidelný styk s médii, a vytváří to tedy obraz dané organizace, je důležité vybrat osobu, která se bude touto problematikou zabývat a bude k tomu dostatečně kompetentní. [17]Veřejné organizace, by hlavně z důvodu mediálního obrazu, měly mít vhodně obsazené tiskové oddělení, které je nápomocné při formulaci odpovědí a poskytování informací pro masová média a veřejnost. V čele tohoto oddělení je tiskový mluvčí, a je to ta osoba, která veřejně vystupuje a poskytnuté informace prezentuje občanům. Mezi další úkoly tiskového mluvčího patří vedení tiskových konferencí, příprava tiskových zpráv a monitorování médií. [18]

Volba osoby vystupující v médiích je zásadní. Během komunikace s médii je na aktéra vytvářen určitý tlak. Tato osoba je sledována veřejností, a v tu chvíli hraje roli celková úprava a vzhled, ale hlavně každá informace, kterou tato osoba poskytne, a zároveň jak se během toho celého chová. Profesně fundovaná osoba je schopná i v krizové situaci zhodnotit všechny aspekty včetně toho, kolik času má na to, než informace poskytne a jakou formou se budou šířit.[19]

Poskytnout informace zástupcům sdělovacích prostředků je během mimořádné události oprávněn ředitel HZS kraje, ředitel územního odboru a velitel zásahu. To činí přímo nebo prostřednictvím pověřené osoby pro styk se sdělovacími prostředky (zpravidla tiskový mluvčí, náčelník štábu, řídící důstojník nebo operační důstojník).

[17]TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. 2006, s.88.
[18]FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění. Jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat.* 2009, s. 200.
[19]VALÁŠEK, J, KOVÁŘÍK, F. *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích. Modul C.* 2008, s.141.

Osoby oprávněné poskytovat informace veřejným sdělovacím prostředkům bývají zpravidla uvedeny v organizačním řádu HZS kraje.[20]

Příslušníci HZS ČR jsou poučeni, aby (pokud to situace dovolí) poprosili novináře o chviličku strpení, dokud na místo mimořádné události nedorazí tiskový mluvčí, který vše zmapuje a na základě zkušeností řekne, co říct má. Pro představu hasič, který v úzkém kolektivu kolegů řeší krizovou situaci si často pomáhá pro někoho možná nekorektním humorem, nicméně tento humor pomáhá situace zatěžující psychickou stránku této profese odlehčit a tím pádem může hasič přijít druhý den do práce. Pokud během takovéto činnosti vyjmeme hasiče z kolektivu a postavíme ho před kameru budou se všichni v organizaci modlit, aby se v ten moment z něho stal empatický, čmoudem neušpiněný, gentleman s rétorickými schopnostmi. Tato vzorová situace, by měla jednoduše odůvodnit proč je pozice tiskového mluvčího u HZS ČR natolik důležitá.

Sám tiskový mluvčí komunikuje se zasahujícími a vyhodnocuje, jak vážná je situace. Zda stačí médiím poskytnout materiál vlastními prostředky, tudíž není třeba jejich přítomnost na místě, nebo zda komunikaci po telefonické domluvě zvládne velitel zásahu nebo v posledním případě, zda událost je natolik mediálně zajímavá, že přítomnost a přímá komunikace tiskového mluvčího je nezbytná. On sám na místě zjišťuje informace, které tlumočí pro média. Tím vytvoří pomyslnou zeď mezi veřejnými sdělovacími prostředky a zasahujícími hasiči.[21]

Osoba tiskového mluvčího HZS ČR by měla mít aktivní přístup k prezentaci sboru. Za těmito účely by měla používat moderní komunikační prostředky, mezi které patří sociální sítě, aplikace sledující výjezdy HZS a další. Martin Kavka vždy prosazoval aktivní přístup k prezentaci práce hasičů a za tímto účelem založil v odborné sféře nejsledovanější hasičský portál Požáry.cz. To a další činnost, kterou se snažil ukázkově dělat ho dovedlo k ocenění „Tiskový mluvčí roku 2019“.[22]

Tiskový mluvčí by měl působit autenticky, upřímně, měl by být komunikativní a umět flexibilně reagovat na nastalé situace. Zároveň je důležitá zvýšená psychická a fyzická odolnost. Od toho se odvíjí adekvátní reakce během krizových situacích. Vzhled tiskového mluvčího je důležitý nicméně ho lze vyvážit dobrými komunikačními

[20]Bojový řád jednotek PO, Metodický list Ř11, *Práce se sdělovacími prostředky při zásahu,* 2018.
[21]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

schopnostmi. [22] Zároveň by se tiskový mluvčí neměl vyhýbat médiím a ani žádná upřednostňovat z osobních sympatií. O mimořádné události by měl podávat věcné a pravdivé informace a neměl by prognostikovat závěry, které se nestaly. V případě odborných či spekulativních dotazů ze strany novinářů by se měl omluvit na složitost dotazu a případně odborné informace dodat, nikoliv si vymýšlet. V žádném případě neinformuje o zavinění mimořádné události ani o nepotvrzených důkazech. [23]

Tiskový mluvčí by měl být hasič i novinář v jedné osobě. Musí rozumět činnostem, které popisuje do médií, ale zároveň musí rozumět práci novinářů. Schopný tiskový mluvčí je mediátorem, který definuje a koordinuje vztahy mezi Hasičským záchranným sborem, který zastupuje, a zástupci sdělovacích prostředků. Respekt, důvěra a trpělivost jsou jen základní aspekty, které mohou vytvořit fungující spolupráci obou světů. Média nemají zájem nachytat hasiče při něčem nelegálním, tak jako když vytvářejí obsah například z politického prostředí. Zároveň je důležité tato média informovat o všech skutečnostech týkající se zásahové činnosti a nic jim netajit. Jak z praxe popisuje Martin Kavka. Pokud jsou vztahy dobře nastavené není problém, aby v záležitostech vyžadující odklad medializace (například sebevrah) média vyčkala na pokyn tiskového mluvčího, kdy budou moci s informací na veřejnost.[24]

Nedílnou součástí práce tiskového mluvčího HZS ČR je vytváření podvědomí o tom, jak společnost sbor jako takový vnímá. Slovy Martina Kavky je potřeba lidem ukázat, že hasiči dělají úplně všechno pro blaho a bezpečí občanů této země. PR válka mezi jednotlivými organizacemi funguje i ve státním aparátu a je potřeba být viděn. Kdo je pozitivně vnímán společností snadněji vysvětlí politické, popřípadě ekonomické kroky.[25]

Základní technické vybavení tiskového mluvčího tvoří kvalitní mobilní telefon. Tento nástroj má tiskový mluvčí v kapse, a v případě vzniku mimořádné události slouží jako fotoaparát, komunikační prostředek s novináři, ale i s operačním střediskem a velitelem zásahu. Do tohoto zařízení se tiskovému mluvčímu vyplatí investovat peníze. Samozřejmostí je také dobrý notebook a tablet. Pro pořízení dobrých fotografií se dále používá klasický fotoaparát nebo záběr z dronu. Aby umělá inteligence nechyběla, ani v tomto oboru, používá ji Martin Kavka na přepis mluveného slova do

[22]CHALUPA, R. *Efektivní krizová komunikace pro všechny manažery a PR specialisty.* 2012, s. 95-96.
[23]VALÁŠEK, J, KOVÁŘÍK, F. *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích. Modul C.* 2008,s.144-145.
[24]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

textu, což usnadňuje vytváření tiskových zpráv přímo v terénu. Do budoucna by chtěl vyzkoušet aplikaci, která po nahrání vstupních dat vytváří video mluvícího odrazu jeho samotného. Tato věrohodná imitace bude jako originál otvírat pusu, mrkat a mluvit stejným hlasem ze zadaného psaného textu. Pokud bude tuto technologii tiskový mluvčí hlavního města Prahy používat, bude chtít označit obraz sdělením, že se jedná o Avatara. Tak je pro dobrého tiskového mluvčího důležitá věrohodnost.[25]

[25]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

3 Média

V lidském životě jsou média nedílnou součástí běžného dne. V západní civilizaci se uvádí, že člověk se během dne nejvíce věnuje práci a spánku. To, kterou z těchto činností stráví člověk více času se různí, dle konkrétního jedince. Ale platí, že na třetím místě je vždy sledování různých druhů médií. V České republice byla v roce 2000 doba strávená u médií mezi 5 – 6 hodinami denně.[26] Ovšem z průzkumu společnosti Median z roku 2016 vyplívá, že průměrný Čech stráví u elektronických médií téměř 7 hodin denně, přičemž druh médií se liší s věkovou skupinou občanů.[27]Z těchto dat vyplívá, že média jsou jedinečným a téměř neprůstřelným nástrojem jak sdělit občanům informaci týkající se krizové situace. Nejlépe vliv médií vystihuje Dwight Bolinger: *„Kdyby v dnešní době nastal druhý příchod Ježíše Krista, lidé by si jej vůbec nevšimli, pokud by ho nezaznamenala média.“*[28]Tato kapitola se bude zabývat druhy běžných médií a jaké informace jsou schopny přenášet.

Úkolem médií je, co nejrychleji zachytit, zpracovat a předat informace. V tomto procesu dělíme jejich činnost na zpravodajskou a publicistickou. V té zpravodajské jde o události, které se staly nebo právě probíhají a je potřeba spěchat s jejich uveřejněním. Naopak v publicistice jsou důležité názory, postoje či soudy týkající se události nebo myšlenek. [29]

Média nezveřejňují události, ale zprávy. Do médií neproniknou všechny události, které se dějí. Z kapacitních důvodů to není reálné. Média si na základně vlastních zájmů události třídí, a následně zpracují ty události, které jsou pro jejich odběratele zajímavé. V ten moment se z události stává mediální sdělení.[30]

Podmínkou pro výběr události není jen charakter konkrétní události, ale zároveň dění všech událostí v ten stejný moment. Kapacita jakéhokoliv média není nekonečná a události jsou selektovány na ty nejperspektivnější pro vytvoření poutavého obsahu.

[26]MUSIL J., *Sociální a mediální komunikace*. 2010, s.41.
[27]MediaGuru, *Češi stráví denně až 7 hodin s elektronickými médii*, 2016 [online] [cit. 2024-05-03]. Dostupné z WWW: https://www.mediaguru.cz/clanky/2016/08/cesi-stravi-denne-az-7-hodin-s-elektronickymi-medii/#.V6hriDXHiUl.
[28]BOELINGER, D. *Jazyk jako nabitá zbraň: Užívání a zneužívání jazyka v naší době.* 2008. s. 195
[29]OSVALDOVÁ, B. *Zpravodajství v médiích*. 2001,s. 14.
[30]FRANK, T., JIRÁSKOVÁ, V. *K mediální výchově*. 2008, s.17.

Událost velkého rozsahu může zastínit jiný případ, který by, stát se o den dříve byl medializován.[31]

Média jsou Hasičským záchranným sborem České republiky používána pro šíření edukativního obsahu jako preventivní prostředek bezpečnosti. V období Vánoc probíhají zprávy o rizicích svíček a prskavek, mimo svátky, lze medializovat to, jak má vypadat záchranná ulička v koloně stojících vozidel nebo například, co způsobuje špatné parkovaní v obytných zónách zamezující průjezd požární techniky. Tato osvěta probíhá zveřejněním informace například na sociálních stránkách, nebo se vytvoří poutavý obsah pro média. Příkladem může být reportáž z kabiny požárního automobilu.[32]

3.1 Masová média

Masová média neboli masmédia jsou označením pro organizované prostředky komunikace na velkou vzdálenost, s mnoha příjemci, zprostředkované v krátkém čase. Jedná se o mediální prostředek používaný v masové komunikaci, který zprostředkovává informace a sdělení široké veřejnosti.[32] Masová média přibývala v průběhu let souběžně s technologickým vývojem. Na začátku byly bezesporu noviny, časopisy a rozhlas. V polovině 20. století se přidala televize a v současné době patří do této kategorie bezesporu internet. Média mají přímí vliv na socializaci a identifikaci v takové míře až dokáží zastínit vliv rodiny nebo školy. Ovlivňují chování jedince i společnosti v životních situacích i v obecné kvalitě života.[33] Masová komunikace, jako pojem, vznikla na začátku 20. století a dobře je popsána Denisem McQuailem: „*Masová komunikace zahrnuje instituce a metody, jimiž specializované skupiny využívají technické prostředky (tisk, rozhlas, filmy apod.) k šíření symbolických obsahů směrem k početnému, heterogennímu a široce rozptýlenému publiku.*“[34]

Základní sdělovací prostředky můžeme rozdělit na tiskové a elektronické. Za tištěná média považujeme knihy, vyhlášky, noviny, časopisy, ale i plakáty a letáky. Z pravidla je podmínkou u tiskovin jejich periodika, tedy musejí vycházet alespoň dvakrát do roka. Tradiční elektronická média jsou televize a rozhlas. Musil ve své

[31]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.
[32]FRANK, T., JIRÁSKOVÁ, V. *K mediální výchově*. 2008,s.13.
[33]JIRÁK, J., WOLÁK, R. *Mediální gramotnost: nový rozměr vzdělávání*.2007, s. 6.
[34]McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2009, s. 66.

publikaci z roku 2010 považuje internet za médium s rostoucím významem, ale do té doby nejasným využitím. To ukazuje neskutečný vývoj tohoto média v krátkém čase do popředí všech sdělovacích prostředků. [35]

V současné době rozdělujeme média na tisková, elektronická a nová média. Právě do nových médií patří internet a sociální sítě. Tak, jak se vyvíjela média, vyvíjelo se i jejich publikum. Na začátku měla k tištěným médiím přístup jen malá část vzdělané a elitní společnosti. Až v první polovině 19. století začíná být tisk rozšiřován mezi masové publikum, a od té doby až doposud máme pojem masové komunikace. S širším obsahem médií se rozdělilo publikum ještě na specializované nebo interaktivní.

Při hodnocení vlivu současných médií ve společnosti je důležité si uvědomit, jaký význam mají pro komunikaci. Masová média oslovují obrovské množství čtenářů, posluchačů a diváků po celém světě, kteří na základě vybraných zpráv formují svůj životní styl, volnočasové aktivity a rozšiřují si znalosti. Média nabízejí obsahy určené převážně k momentální spotřebě, jako jsou zpravodajství a zábava. Tyto obsahy jsou aktuální a produkované formálními organizacemi s hierarchií pravomocí a odpovědností, které používají technologie k rozšíření sdělení a k jeho distribuci prostřednictvím různých prostředků. Obsah je primárně určen masovému, rozptýlenému a anonymnímu publiku, a to veřejně a bez omezení přístupu. Komunikace s publikem je převážně jednosměrná, s minimální interaktivitou nebo s technologicky uspořádanou interaktivitou, a zpětná vazba je poskytována nepřímo. Produkce obsahu je poskytována s jistou pravidelností a je prezentována pravidelně nebo průběžně, přičemž diváci jsou jednotlivci zapojení do svých sociálních vazeb, aktivně reagující na obsah, který jim média nabízejí. Jiráková a Köpplová dále hovoří o konceptu veřejnosti a popisují jeho vývoj ve vztahu k vývoji společnosti, zdůrazňují, že v posledních letech se význam tohoto konceptu změnil a rozšířil se do různých oblastí, jako je například odborná veřejnost nebo národní či státní veřejnost. Důležité je, si uvědomit, že přístup k veřejnosti se postupně stává automatickým a jedinec se vnímá jako součást určité společnosti.[36]

Medializovaná aktivita hasičů, jako je například cvičení nebo otevření nové hasičské stanice, nemusí být pokaždé z kapacitních důvodů přístupné všem médiím. Tiskový mluvčí poté osloví média dle žebříčku sledovanosti tak, aby výběr nepůsobil

[35]MUSIL J., *Sociální a mediální komunikace*. 2010, s.43-45.
[36]JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. 2009, s. 196.

osobně nebo zaujatě. Menší média získají informace a podklady v tiskové zprávě vytvořené tiskovým mluvčím.

3.2 Sociální sítě

Sociální sítě jsou nástrojem sloužícím k udržování kontaktů vyselektovanými skupinami osob. Často nám některé sociální sítě umožňují i komunikační nástroje (psaní zpráv) s našimi kontakty. Nejhlavnějším prvkem sociálních sítí je sdílení našeho obsahu. U většiny těchto sítí si můžeme u našeho obsahu vybrat, zda bude sdílen jen s našimi kontakty, s kontakty našich kontaktů nebo veřejně všem uživatelům sociální sítě. Některé sociální sítě nabízejí pro tyto účely vytvářet v našich kontaktech i podskupiny. Abychom mohli sdílet obsah jen s rodinou nebo třeba mezi kolegy.[37]

Sociální sítě poskytují unikátní přístup k určitým segmentům veřejnosti a mají velký dopad při šíření jakýchkoliv informací mezi různé skupiny lidí. Již v roce 2009 měly sociální sítě v Evropě a Spojených státech enormní uživatelskou základnu. Feedback z těchto platforem má dnes minimálně stejnou váhu jako z ostatních zdrojů, a většina českých i mezinárodních firem propaguje své kampaně a veřejný vztah právě pomocí sociálních sítí. Přestože jsou sociální sítě velmi populární, mají také své negativní aspekty. V dnešní době je internet přeplněný různými sociálními platformami a pro uživatele je stále obtížnější se rozhodnout, která síť je pro jejich potřeby ta nejvhodnější. Jedním z největších problémů jsou děti na sociálních sítích, které se mohou snadno a bez dozoru dostat k informacím, které by je neměly zajímat, a hlavně by je neměly hledat. [38]

Ze statistik ČSÚ vyplívá, že v České republice nejvíce používají sociální sítě mladí lidé od 16 do 24 let. Co se týče rozdílu mezi pohlavími, vychází ze statistik jen minimální rozdíl mezi muži a ženami, kteří používají sociální sítě. Celkově v České republice využívá sociální sítě 4,938 mil. lidí starších 16. let.[39] Co se týče světa, jsou sociální sítě opravdový fenomén. V roce 2010 měli 970 milionů uživatelů, který se za 10 let tedy do roku 2020 téměř zečtyřnásobil na 3,81 miliardy uživatelů.

[37]*Rizika sociálních sítí*, Jak na Internet, [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z:https://www.jaknainternet.cz/page/1185/rizika-socialnich-siti/.
[38]SVOBODA, V. *Public relations moderně a účinně*. 2009, s.96.
[39]ČSÚ, 2021, Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami – 2021, [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/7-socialnisite.

3.2.1 Instagram

Od svého vzniku v roce 2010 se za velmi krátkou dobu stala tato sociální síť jednou z nejpopulárnějších. Díky svému úspěchu projevily v historii mnohé firmy zájem o koupi této společnosti. To se povedlo v roce 2012 společnosti Facebook a dodnes jsou tyto dvě sociální sítě součástí společnosti Meta (dříve Facebook).[40]Celkově čítá Instagram 1,3 miliardy uživatelů. U nás to je něco přes tři miliony uživatelů, nejčastěji zastoupení věkovou hranicí mezi 18 a 35 lety. Na Instagramu kromě registrovaných uživatelů, coby fyzických osob najdeme již i mnoho firem nebo organizací, jako jsou například Hasičské záchranné sbory krajů nebo sbory dobrovolných hasičů obcí.[41]Hlavní prvek Instagramu je sdílení fotografií, ale i používání filtrů a úprav videí pro vytvoření takzvaných stories. Stories je obsah, který se zobrazuje pouze po dobu 24 hodin. Mezi další prvky Instagramu patří možnosti komunikace, živého vysílání nebo volání. K fotografiím uživatel přiřazuje hastagy, které odkazují na druh obsahu na fotografii, a tak umožní zařazení do kategorie. Nepsané pravidlo říká, že čím více hastagu tím větší úspěch.[42] Z pravidla hasiči na tuto platformu přidávají obsah spíše propagační, nikoliv aktuální nebo varovný. Dle slov Martina Kavky, pokud se na místě zásahu povede nějaká pěkná fotka nebo video, je Instagram to pravé místo na její odložení a zaujmutí veřejnosti.[43]

3.2.2 Facebook

Vznik Facebooku se datuje na 4.února 2004. A v současné době se jedná o nejznámější sociální síť. Základ celé této platformy tvoří přátelé. Přátelství musí vždy schválit obě strany. Privilegia přátelství na Facebooku spočívají v možnosti vidět širší sdílený obsah. Facebook sice nabízí i možnosti filtrování obsahu mezi přáteli, ale tato možnost není obecně moc využívána.[44] Mezi přáteli je potom možné navzájem na obsah reagovat, a to buď komentářem nebo jednou ze sedmi přednastavenými reakcemi (palec, srdíčko, apod.). V současné době je na této platformě každý třetí člověk a je rozšířená na všech světadílech. Pokud bychom na Facebooku trávili stejné množství času, jako doposud, pak současná mladá generace na něm stráví téměř 3 roky života,

[40]KAVKOVÁ, J. *Instagram, aktuálně nejdynamičtější sociální síť v ČR,* 2020 [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.kurzy.cz/zpravy/560690-instagram-aktualne-nejdynamictejsi-socialni-sit-v-cr-slavi-10-let/.

[41]ČERNOVSKÝ, T. Top 10 sociální sítě: kdo je používá a proč na nich propagovat svůj byznys, 2021, [online]. [cit. 2024-12-03] Dostupné z: https://www.cernovsky.cz/marketing/top-10-socialni-site/

[42]SEMERÁDOVÁ, T., WENLICH, P.*Marketing na Facebooku a Instagramu: využijte naplno organický dosah i sponzorované příspěvky.*2019, s.11.

[43]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

[44]POSPÍŠILOVÁ, M. *Facebooková (ne)závislost: identita, interakce a uživatelská kariéra na Facebooku*. 2016 str. 11, 34.

v součtu s ostatními sociálními sítěmi by to udělalo až 5 let života.[45] V České republice je počet uživatelů něco přes 6 milionů a nejvíce zastoupené ročníky od 45 do 60 let dokazují, že se jedná o starší platformu, než je například Instagram a nebo Tik Tok.[46] Martin Kavka hodnotí Facebook velice podobně jako Instagram. Na prezentaci práce hasičů je to vhodné místo kyberprostoru, nicméně příspěvky jsou řazeny bez systému a není možné zaručit jejich zobrazení v závislosti na době přidání. Tím pádem je to nevhodný nástroj pro systém varování.[47]

3.2.3 Síť X (Twiter)

Tato sociální síť nabízí možnost přidávat krátké příspěvky v omezeném rozsahu. Příspěvky mohou obsahovat fotky nebo videa. Dříve byla tato síť známá jako Twitter, ale od koupi společnosti Elonem Muskem se v červenci 2023 přejmenovala na síť X.[48] V České republice se ze sítě X stal převážně komunikační prostředek pro politiky, novináře a byznysmeny. Celosvětově používá síť X 397 miliónu lidí. V Čechách je to necelých 100 tisíc aktivních uživatelů. Princip této platformy spočívá v rychlém zaujmutí krátkým a výstižným příspěvkem.[49] Během krizové situace je síť X ideálním nástroj k aktivaci pracovníků sdělovacích prostředků. Během vzniku mimořádné události se základní informace zveřejní prostřednictvím sítě X. To je prvotní impuls pro novináře, kteří dle charakteru události budou čekat na bližší informace, cestou tiskové zprávy,a nebo bude situace natolik mediálně zajímavá, že i se štábem vyrazí na místo. Oproti jiným sociálním sítím jsou příspěvky zobrazeny chronologicky a novinář si může zapnout notifikace, tak aby mu byl upozorněn na nový příspěvek. Zkušenost tiskového mluvčího s touto sítí je taková, že novináři reagují okamžitě a kladně kvitují aktivitu a komunikaci prostřednictvím této sítě.[50]

3.2.4 YouTube

Sociální síť zaměřená hlavně na sdílení videí, streamování a jako digitální encyklopedie moderní doby je bezpochyby Youtube. Tato platforma byla založena v roce 2005 s cílem stát se největším místem pro sdílení videí. Roku 2006 byl Youtube

[45]HANSEN, A. I*nstamozek: stres, deprese a úzkosti zapříčiněné moderní dobou.*2021 str 74.
[46]ČERNOVSKÝ, T. Top 10 sociální sítě: kdo je používá a proč na nich propagovat svůj byznys, 2021, [online]. [cit. 2024-12-03] Dostupné z: https://www.cernovsky.cz/marketing/top-10-socialni-site/
[47]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.
[48]Novinky, Sociální síť X, 2023, [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z: https://www.novinky.cz/tag/socialni-sit-x-96895.
[49]ČERNOVSKÝ, T. Top 10 sociální sítě: kdo je používá a proč na nich propagovat svůj byznys, 2021, [online]. [cit. 2024-12-03] Dostupné z: https://www.cernovsky.cz/marketing/top-10-socialni-site/
[50]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

odkoupen společností Google za 1,65 miliardy dolarů a účty obou platforem byly propojeny. Téměř každý má možnost vytvořit si účet na Youtube, a tím získat možnost nahrávat vlastní obsah, komentovat videa, hodnotit je a sdílet je s ostatními. Youtube má měsíčně přes 2 miliardy uživatelů a každou minutu je na této platformě nahráno přes 500 hodin nového obsahu. [51]

3.2.5 Whatsapp

S 2 miliardami lidí, v České republice s 2,7 miliony uživatelů se jedná o velice rozšířený komunikační nástroj, který umožňuje mezi kontakty vytvářet komunikační skupiny.[52] Tiskový mluvčí Martin Kavka používá whatsapp-ovou skupinu vytvořenou s novináři k předání doplňujících informací k mimořádné události poté, co přijali na síti X obecné informace o této události. Tuto skupinu Kavka vytvořil pro dobrou komunikaci s veškerými médii bez rozdílu. Jak sám říká: *„Přidám kohokoliv, kdo mi o to jen napíše“.*[53]

3.3 Mediální obraz

Postup, jak vytvořit z události mediální sdělení je vždy přímo závislý na autorovi. Podle toho, jaký způsob zvolí, takový je výstupný mediální obraz dané události. Mediální obraz má potom dopad na to, jak společnost celou situaci, potažmo organizaci bude vnímat. Naštěstí, jak říká Martin Kavka, veřejnost má hasiče ráda, a to i díky jejich prezentaci na všech mediálních platformách. Ve zpravodajství, kam patří většina medializovaného obsahu o Hasičském záchranném sboru ČR, se nevytváří tolik kontroverzního obsahu jako u publicistiky. Nicméně i tady je důležité, aby informace byly podávány kladně a lidé na ně reflektovali kladným přijetím výzev, které během zdolávání mimořádných událostí mohou hasiči vyžadovat.[53]

Již 370 let př. n. l. byl svým způsobem mediální obraz vysvětlen filosofem Platónem ve spise Ústava. Tehdy popsal postupy, jakými básníci popisovali realitu, jako pouhé obrazy obrazů. Tento jev se často nazývá „Platónova jeskyně“. Tato teorie je založená na smyšlených lidech spoutaných v jeskyni sledující stíny toho, co se děje před jeskyní. Média dnešní doby nám jsou schopna také odprezentovat jen určitý stín celé

[51]ROSULEK, M. *Největší sociální sítě,* 2020, [online]. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: https://sitevhrsti.cz/socialni-site/.
[52]ČERNOVSKÝ, T. Top 10 sociální sítě: kdo je používá a proč na nich propagovat svůj byznys, 2021, [online]. [cit. 2024-12-03] Dostupné z: https://www.cernovsky.cz/marketing/top-10-socialni-site/.
[53]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

reality událostí.[54]Média pro vytváření obsahu používají specifický mediální jazyk. Ten za pomoci principu zvětšovacího skla přeměňuje jakékoliv běžné charakteristiky do hyperreálné podoby. Z pohledu masových médií je mediální obraz pokus o zachycení otisku reality zcela individualizovanou formou. Tento obraz sebou nese poselství, formující veřejné mínění.[55]

Zástupci sdělovacích prostředků k práci hasiče přistupují s respektem a nemají, dle zkušenosti tiskového mluvčího, nejmenší snahu publikovat kompromitující informace. Jejich hlavním zájmem je moci poskytnout informaci o krizové situaci co nejrychleji a tím docílit exkluzivity. I když je profese hasičů prezentována kladně stejně je ponechán prostor pro individualitu jednotlivých médií a vytváření jejich vlastních poutačů a způsobů prezentace. Jak uvádí, Martin Kavka, bude pro mnohé velkým překvapením, že nejpoutavější obsah dělají bulvární noviny Blesk. Zkušenost s nimi popisuje velice kladně a přístup označuje za seriózní. K tomu všemu je dle jeho slov bezkonkurenční prezentace, jakou umějí články vyvěsit na internet i do tisku.[56]

3.3.1 Etický kodex novináře

Vytváření mediálního obrazu je individuální počin žurnalisty - neboli novináře. Není to, ale práce bezhlavá a nelimitující lidskou představivost. To, co dělí novináře od autorů dobrodružné prózy se nazývá etický kodex.

V Praze roku 1994 se na 4. Evropské konferenci hromadných sdělovacích prostředků usnesla deklarace ministrů na tom, že novináři mají právo přijímat své vlastní samoregulační normy, například ve formě etických kodexů. V závislosti na svobodě projevu zaručující článek č. 10 Evropské konvence o lidských právech. Jednotlivé kodexy evropských zemí se snaží sladit práva a povinnosti novinářů s právy a svobodami občanů tak, aby se nedostávali do konfliktů. Český syndikát novinářů vytvořil Etický kodex novináře a ustavil jej závazným pro jeho členy. Zároveň vyzval všechny české a moravské novináře k jeho dobrovolnému dodržování.

Kodex je tvořen základními třemi body. První bod bere v potaz občany a přiznává jim právo na včasné, pravdivé a nezkreslené informace. Druhý bod se zabývá požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice. Poslední a třetí bod se přímo týká

[54]PROKOP, D. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. 2005, s. 17-18.
[55]VOLEK, J. *Mediální obraz ve volební kampani [online].* 2013, [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: http://www.clovekamedia.cz/konference/sborniky/cm_2013_jaro.pdf s. 6-7.
[56]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

vytváření mediálního obsahu a klade důraz na důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšující autoritu médií. Dále jsou vytvořena jednotlivá písmena konkretizující danou oblast problematiky. [57]

3.3.2 Hoax, desinformace a fakenews

Doba internetu a sociálních stránek nabízí svobodu projevu komukoliv, bez rozdílu, zda se považuje za novináře. Mediální sdělení šířící poplašné zprávy, nepravdy nebo desinformace vyvracející pravdivá sdělení jsou dnes běžným doplňkem internetu. V této kategorii sdělení vzniklo několik pojmů pro jejich snadnější identifikaci a kategorizaci.

Hoax slouží výhradně k šíření paniky za účelem vyděsit čtenáře a přimět je k unáhleným až iracionálním reakcím. Takové sdělení obsahuje varování před neexistujícím nebezpečím, nebo dokonce tipy a návody k nebezpečným činnostem. Někdy může hoax být vytvořen za účelem vlastního odhalení jako takzvaná mediální kachna, která má za cíl pobavit čtenáře. Hoax může veřejnost vyzývat k poskytnutí pomoci, účasti na petičních akcích a podobně.

Desinformace je účelná lživá informace, která se snaží ovlivnit úsudek jedince, ale i celé společnosti. Důvody vytváření desinformací jsou závislé na autorově zájmu. Často, to ovšem jsou finanční a politické důvody. Jedná se o snahu ovlivnit smýšlení o vlivných operacích ze zahraničí. Šíření často lidé zabezpečí sami v dobré víře, že zprávu vydala známá osobnost, které věří.

Fakenews označuje nepravdivé zprávy nebo média, která tyto zprávy šíří. Webové stránky vytvářející takový obsah nazýváme „desinformační weby“ či „desinformační média“. V minulosti se mnozí významní politikové pokoušeli označit některá veřejná média za desinformační v případech, kdy o nich zveřejňovala nelichotivé informace. [58]

V praxi pražských hasičů se tiskový mluvčí se záměrnými škodlivými desinformaci moc nesetkává. Jedinou zkušenost popisuje, když během zabezpečení

[57]Syndikát novinářů České republiky, *Etický kodex*, [online]. [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: https://www.syndikat-novinaru.cz/o-nas/etika/eticky-kodex/.
[58]KOPECKÝ, K. Co je to vlastně ten hoax, dezinformace, misinformace nebo třeba fakenews? Čím se tyto termíny liší a co mají společného? 2022[online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/clanky-komentare/2864-co-je-to-vlastne-ten-hoax-dezinformace-misinformace-nebo-treba-fake-news-cim-se-tyto-terminy-lisi-a-co-maji-spolecneho.

provozu krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině šiřitelé desinformací vyfotili odpadkový koš za budovou, ve kterém byly zbytky jídla. Zpráva o nevděčných Ukrajincích se šířila bleskovou rychlostí. Po prověření dané události vytvořil Martin Kavka tiskovou zprávu, která uvedla věc na pravou míru. Jídlo vyhodili zasahující hasiči, nikoliv uprchlíci. Bohužel sám tiskový mluvčí přiznává, že rozběhnutou desinformaci je velice těžké vyvracet. Lepší je, dle jeho slov, takové informace zastavit před publikováním. Pravdu vysvětlit jednomu novináři je snazší, než-li měnit pohled ovlivněné masy lidí. [59]

[59]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

4 Systémy využívané HZS ČR

4.1 Jestřáb

Tento systém vznikl jako reakce na událost požáru Národního parku české Švýcarsko. Je vyvíjen příslušníky Institutu ochrany obyvatelstva a odborem komunikačních a informačních systémů generálního ředitelství HZS ČR v čele s kpt. MgA. Jiřím Studničkou. Za úkol má sběr obrazových dat s přesnou geolokací. Výstup tohoto systému je co nejreálnější vyobrazení místa mimořádné události včetně jejího průběhu v časové ose. Celý systém umožňuje také komparaci jednotlivých případů vzniklých po celé České republice.[60]

Pro sběr dat v místě události slouží dronová služba HZS ČR, dále pak přenosové vozy dokumentaristiky ve výbavě HZS ČR. Tyto vozy jsou vybaveny přenosovým zařízením, řadou otočných kamer a TV kamerou. TV kamera slouží k vytvoření kvalitních záznamů pro média z míst, kde je jim z důvodu bezpečí odepřen přístup.

Obrazová data jsou dále poskytována pro účely samotného zásahu, tedy pro podporu velitele zásahu, krajského operačního střediska na strategické úrovni velení, dále samosprávným celkům. Samozřejmostí je využití dat dokumentaristy HZS ČR, kteří je zpracují a dále je poskytují médiím a pro prezentaci na vlastních informačních kanálech. Všechna data jsou zároveň zpracována v systému jestřáb. [61]

Systém jestřáb je rozdělen do třech základních modulů:

- Analytika

  V místě zásahu je uživatelům umožněno sledovat Live stream, nebo za pomoci časové osy sledovat průběh a vývoj mimořádné události. Dle umístění kamer se záběrem 360° se uživatel pohybuje po mapě. Zároveň je vytvořen 3Dscan místa mimořádné události. V tomto modulu jsou integrována veškerá data pořízená v místě zásahu.

[60]STUDNIČKA, J, prezentace systému Jestřáb– IMZ Taktické řízení HZS ČR. 2023.
[61]STUDNIČKA, J, prezentace systému Jestřáb – IMZ Taktické řízení HZS ČR. 2023.

- Taktika

  Tento modul slouží pro vyhodnocení místa události v reálném čase. Ve velmi krátkém čase se za pomoci digitálních dat vytvoří 3D i 2D modely zájmové oblasti a velitel zásahu má možnost volbou vrstev získat maximální přehled o místě zásahu. V takto upravených modelech je možné měřit vzdálenosti, rozsahy, ale také sledovat vývoj mimořádné události. V aktuálním čase můžeme ze vzdáleného místa navrhovat navýšení sil a prostředků, nebo změnu taktiky díky perspektivě, kterou nabízí nadhled dronů.

- Podpora 3D vizualizací a DZP

  V perspektivě 3D je možné prohlížet místa mimořádných událostí, která již byla touto metodou zdokumentována. Stejným způsobem je vyvíjená digitální dokumentace zdolávání požáru. Složité objekty, které vyžadují zpracování DZP, jsou vizualizovány v přehledných modelech. Možnosti zobrazení po patrech, filtrování zobrazení na jednotlivé únikové cesty, hlavní uzávěry, technologie a další informace potřebné k vytvoření dobré taktiky zásahu. Velitel zásahu nebude hledat ve stostránkovém papírovém dokumentu, ale bude si ho prohlížet v tabletu, a přístup k důležitým prvkům bude o to rychlejší. Zároveň slouží tyto modely pro výukový systém XVR, který hasičům vytváří v digitálním prostředí reálné zásahy, které musejí vlastními taktickými postupy zvládnout.

Systém jestřáb nabízí digitalizací místa mimořádné události možnosti, které jsou pro výkon profese hasiče neocenitelné. Kromě podpory velitele je významným prvkem sběr dat pro média, která se díky tomuto systému dostanou k informacím velice rychle a ve vysoké kvalitě.[62]

4.2 Terinos

Terinos je technologická platforma společnosti T-MAPY pro tvorbu webových mapových aplikací. Pro potřeby HZS ČR je tato platforma využívána jako geografický informační systém. Umožňuje tedy nasbíraná data umístit do mapového podkladu s přesnou lokalizací. Koncová aplikace funguje v běžném webovém prohlížeči ve stylu moderních webových aplikací, jehož hlavní plochu vyplňuje mapa. Prostředí aplikace se

[62]STUDNIČKA, J, prezentace systému Jestřáb – IMZ Taktické řízení HZS ČR. 2023.

automaticky přizpůsobuje zařízení, na kterém je zobrazováno. Samotná aplikace potom nabízí administrativní nastavení práv jednotlivým uživatelům.[63]

Kromě dat ze systému jestřáb využívá HZS ČR tento systém při krizovém a havarijním plánování. Během krizové situace má příslušník operačního střediska k dispozici informace o okolí místa zásahu. Ty samé informace má k dispozici i velitel zásahu nebo člen štábu velitele zásahu. Mezi nejdůležitější vrstvy mapového podkladu využívaného HZS ČR budou pro zdolávání mimořádné události bezpochyby patřit: mapová služba Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, umístění koncových prvků varování, data o záplavových oblastech nebo mapovou službu zobrazení rizik. Zároveň v rámci havarijního plánování poskytuje systém data pro objekty krizové infrastruktury. Jednotlivé vrstvy obsahují vjezdy do areálů, evakuační trasy, místa shromaždiště nebo i dopravní informace včetně objízdných tras.[64]

V říjnu proběhlo třídenní cvičení Zóna 2023, které mělo prověřit připravenost orgánů krizového řízení jak na krajské, tak na národní úrovni. Do cvičení se zapojili: orgány krizového řízení kraje a státu, Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR, Úřad vlády ČR, několik ministerstev, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Státní ústav radiační ochrany, Český hydrometeorologický ústav, ČEZ a ČEPS. Tématem cvičení byla havárie v elektrárně Temelín s únikem radiace. Jako nástroj pro vizualizaci prostorových dat v mapě a sdílení těchto dat mezi cvičícími byla nasazena aplikace Terinos. Na cvičení byla vytvořena konfigurace (mapová kompozice) obsahující zejména vrstvy související se zónou havarijního plánování JETE, simulovaný model šíření radiace, simulovaná data z měření radiace, vrstvy týkající se následných opatření apod.

Další nenahraditelnou roli sehrál Terinos při monitorování aktuální úrovně radiace v prostředí. Radiace byla totiž v průběhu cvičení reálně měřena v terénu. Naměřená data byla kontinuálně předávána na GŘ, kde byla vyhodnocována a zobrazována v mapě Terinos. Měření prováděli kromě laboratoří HZS měřícími vozidly také PČR a AČR s vrtulníky.Terinos pravděpodobně nebyl nikdy před tím použit na akci takového rozsahu a jeho nasazením v rámci Zóny 2023 se naskytla možnost prověřit funkcionalitu a výkon systému při vysokém počtu současně

[63]Terinos, T-mapy terinos, [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.tmapy.cz/terinos.

[64]KUSENDA, M, HLAVATÝ, T, JELÍNEK, J, *Krizové a havarijní plánování v aplikaci terinos v pardubickém kraji,* 2024, Časopis 112, 02/2024.

pracujících uživatelů. Také vznikla možnost prověřit editaci uvedené konfigurace více editory pracujícími koordinovaně, ale odděleně v prostředí Terinos Admin. Na administraci konfigurace a na zpracování GIS analýz podle aktuálních potřeb štábů krizového řízení byli v průběhu celého cvičení nasazeni dva GIS specialisté. Jeden pracoval ve štábu HZS Jihočeského kraje, v Českých Budějovicích a druhý ve štábu Generálního ředitelství HZS, v Praze. Systém Terinos pracoval správně a spolehlivě a splnil očekávanou roli v rámci cvičení Zóna 2023.[65]

4.3 GINA

Software, který vznikl jako startup Jihomoravského inovačního centra. Aplikace nabízí interaktivní informace zasazené do mapových vrstev. Použití aplikace GINA u Hasičského záchranného sboru ČR je rozšířené do většiny krajů a nově začne testovat tuto aplikaci Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru ČR.

Na Vysokém učení technickém v Brně se tři studenti rozhodli vytvořit smysluplný projekt, který bude pomáhat lidem při řešení krizových situacích. To, co začalo jako nápad, vyústilo v úspěšnou firmu s 35 zaměstnanci a softwarem nainstalovaný v 2500 záchranných vozidlech. Jako humanitární organizace patří společnost GINA software mezi přední dodavatele OSN. V roce 2010 tragické zemětřesení na Haiti odstartovalo využití této aplikace. Jeden z členů tehdy studentského týmu GINA, Zbyněk Poulíček, vzpomíná na tyto dny následovně: *„Chtěli jsme záchranářům pomoci, viděli jsme bezradnost lidí v takových situacích a chtěli jsme je propojit, tak aby se navzájem našli a mohli zachránit více životů… Naším cílem je od té doby zmírnit dopady zemětřesení, požárů, povodní a jiných katastrof na člověka v globálním měřítku.“*[66]Během pěti měsíců tak vznikla aplikace pracující s mapovým podkladem umístěná v cloudovém uložišti. Umožňuje zaznamenávat různé poznámky v reálném čase, a tím umožňuje komunikaci záchranných týmů v místě krizové situace. Na Haiti GINA usnadnila koordinaci záchranných týmů a pomohla lépe zmapovat zničené území. Díky tomu si aplikace vysloužila pochvalu od Billa Gatese v jednom pořadu BBC.

Ve světě, ale i v Čechách, odstartovala nenahraditelnou pozici u složek Integrovaného záchranného systému velká tragédie. V roce 2012 byl software otestován během lesního

[65]Vyhodnocení aplikace Terinos během cvičení Zóna 2023.
[66]Microsoft center, GINA: Technologie, která pomáhá zachraňovat životy, 2017, 2013 [online]. [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: https://news.microsoft.com/cs-cz/features/gina/.

požáru u Bzence. Pro koordinaci více jak 250 jednotek na území 200ha bylo prokazatelně dokázáno, že moderní technologie komunikace je pro řešení mimořádných událostí tohoto rozsahu nezbytná. Tímto zásahem se systém stal součástí vozidel IZS v Čechách i na Slovensku. To, proč je tento software tak úspěšný, popisuje Zbyněk Poulíček následovně: *„Zefektivnění průběhu zásahů spočívá v důležitých maličkostech, které si člověk v prvním okamžiku ani neuvědomí. Když například sanitka vjede k havárii na dálnici na správném kilometru, ale ve špatném směru, ztratí objížďkou na správné místo i desítky minut – což může být pro lidský život rozhodující.“*[67]

Jednou z mnoha modifikací aplikace je GINA HEMS, která je podporou letecké záchranné služby v Čechách i na Slovensku. Během své aktivní služby má aplikace na svědomí už jeden zachráněný stroj včetně posádky. Díky zakreslené energetické sítí mohla pilota vrtulníku upozornit, že se za snížené viditelnosti chystá přistát v blízkosti vedení velmi vysokého napětí, a tím zamezila obrovské tragédii. Kromě energetiky jsou v mapových vrstvách zakresleny aktivní přístroje automatické elektrické defibrilace. Tato a mnoho dalších dat jsou pro komunikaci a efektivní nasazení jednotek záchranného systému nedocenitelné.[67]

Aplikace nainstalována v zásahovém tabletu, umístěném v zásahovém požárním automobilu zobrazuje trasu na místo mimořádné události. Na místě zobrazí vodní zdroje, vykreslí operační situaci na mapě. Zároveň zaznamenává fotografie z místa zásahu a z pohledu průběhu činností zaznamenává pohyb jednotek.[68] Operační středisko může v přímém přenosu sledovat pohyb všech zasahujících jednotek. Tyto informace mohou být zobrazeny na tabletu nebo jiném mobilním zařízení na štábu velitele zásahu. Tyto informace mají velký význam během zdolávání mimořádné události.[69]

Tento systém usnadňuje práci i tiskového mluvčího. Operační středisko informuje tiskového mluvčího o mimořádné události. Poté si na telefonu spustí aplikaci GINA GO a sleduje množství jednotek na místě, základní informace o zásahu, a má

[67]Microsoft center, GINA: Technologie, která pomáhá zachraňovat životy, 2017, 2013 [online]. [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: https://news.microsoft.com/cs-cz/features/gina/.
[67]PAŠKOVÁ, M. GINA – Systém, který koordinuje jednotky Integrovaného záchranného systému, 2015 [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z: https://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/gina-system-ktery-koordinuje-jednotky-integrovaneho-zachranneho-systemu.
[68]HZS ČR, GINA pomůže hasičů například u pátrání po osobách, [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/gina-pomuze-hasicu-napriklad-u-patrani-po-osobach.aspx.

přístup k fotografiím z místa zásahu. Z těchto údajů poté může poskytnout prvotní tiskovou zprávu všem sdělovacím prostředkům, se kterými spolupracuje.[70]

[70]KAVKA, M.Tiskový mluvčí HZS ČR hlavního města Prahy, rozhovor 15.3.2024.

5 Metodika praktické části

V této části bude vyhodnoceno vlastní dotazníkové šetření. Otázky byly uspořádány v souběžném konceptu s kapitolami teoretické práce. Tím bylo docíleno kontinuálního průzkumu znalostí respondentů s problematikou médií a krizových situací. Dotazník byl vyplňován prostřednictvím internetového serveru „Survio.com“. Dotazník byl zaslán mezi respondenty bez věkového omezení. Tito respondenti byli za pomoci zaslaného odkazu přesměrováni na dotazník. Pro šíření tohoto odkazu si autor vybral sociální skupiny s dotazem na respondenty, aby jej šířily dál. Pro co nejpřesnější vyhodnocení výsledků byl dotazník seskládán jen z uzavřených otázek, které obsahovaly možnost výběru konkrétní odpovědi. Respondentům bylo položeno 16 otázek s povinnou odpovědí. Pro analýzu dat byla použita sumarizace s vyznačením v grafu. Během dvou dnů se dotazníkového šetření zúčastnilo 129 respondentů.

Další kapitolou této části bude rozhovor s tiskovým mluvčím Hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy kpt. Bc. Martinem Kavkou. Rozhovor byl proveden telefonicky se záznamem a následným přepisem. Hlavní požadavkem na rozhovor bylo doplnění aktuální praktické zkušenosti k tématu bakalářské práce práce.

5.1 Cíle a hypotézy – dotazníkové šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, zda existuje jedno médium využitelné pro krizovou situaci s dosahem na všechny obyvatele zasažené touto krizovou situací. Dílčím cílem tohoto šetření byl průzkum znalostí respondentů ohledně nových technologiích v oblasti varování obyvatelstva. Autor si pro vyhodnocení průzkumného šetření stanovil 3 hypotézy:

1) Maximálně polovina respondentů by správně reagovala na signál všeobecné výstrahy za pomoci systému varování.
2) Nejrozšířenější sdělovací prostředek v oblasti zpravodajství bude internet.
3) Hasičský záchranný sbor České republiky je vnímán pozitivně aspoň u 80 % dotázaných.

5.1.1 Výsledky dotazníkového šetření

Respondenti odpovídali na následující otázky následovně:

1) **Pohlaví respondentů:**

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Muž	73	56,6%
Žena	56	43,4%

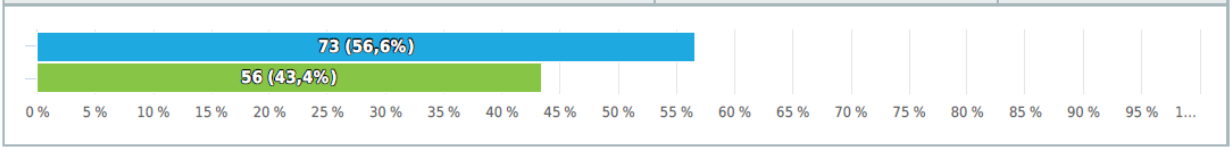

Graf 1: Pohlaví respondentů (zdroj vlastní)

Graf č. 1 ukazuje zastoupení pohlaví mezi jednotlivými respondenty. Výsledky ukazují velice vyrovnané zastoupení obou pohlaví.

2) **Věk respondentů:**

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
< 20	1	0,8%
20 - 25	12	9,3%
25 - 30	16	12,4%
30 - 35	25	19,4%
35 - 40	20	15,5%
> 40	55	42,6%

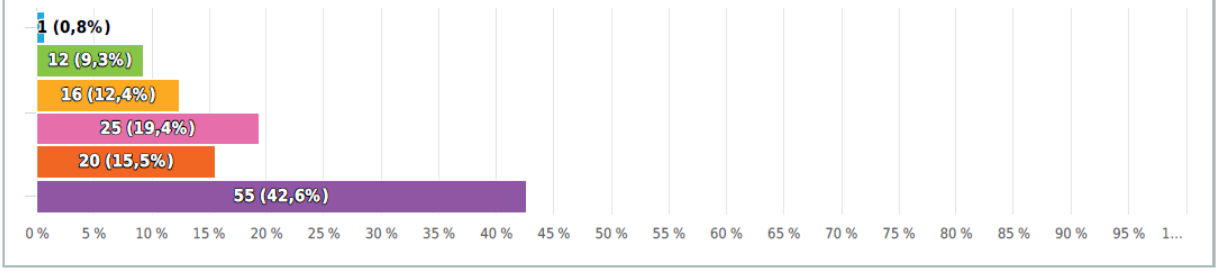

Graf 2: Věk respondentů (zdroj vlastní)

Graf č. 2 znázorňuje věkové zastoupení respondentů. Z výsledků je patrné největší zastoupení věkové skupiny nad 40 let a to téměř 43% dotázaných. Pod věkovou hranici 20 let se dostal pouze jeden respondent. Ostatní věkové skupiny byly zastoupeny v relativně rovnoměrném počtu.

3) V České republice je využíván jednotný systém varování a vyrozumění. Víte, co znamená kolísavý tón sirény trvající 140 sekund?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Zkouška sirén	29	22,5%
Všeobecná výstraha	74	57,4%
Svolání hasičů	26	20,2%

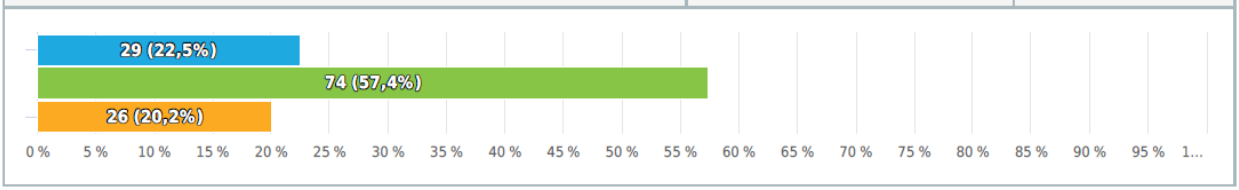

Graf 3: Varovný signál(zdroj vlastní)

Třetí otázka byla zaměřena na druhy signálu jednotného systému varování a vyrozumění. K mému překvapení odpověděla více jak polovina (57,4%) tázaných správně. Varovný signál máme v České republice pouze jeden, ale systém varování a vyrozumění se dále používá ke svolání hasičů, a také je na něm pravidelně jednou v měsíci prováděna zkouška sirén. Výsledek ukazuje, že dle druhu tónu, ne každý, umí vyhodnotit zvuk sirény a přes 40% tázaných by bylo schopno je zaměnit. V tomto hledisku si myslím, že by se informovanost občanů měla zvýšit, neboť systém, leč to mnoho let nemusel dělat, je stále určen k záchraně lidských životů a pro jeho efektivní činnost je potřeba s ním občany seznámit.

4) **Ne vždy může být tón všeobecné výstrahy doplněn o verbální informaci. Jak budete takto nastalou situaci řešit?**

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Budu takovou situaci přehlížet	3	2,3%
Budu zjišťovat podrobnější informace na svém mobilním zařízení	85	65,9%
Půjdu domů, zavřu všechna okna, dveře a budu očekávat informace z televize nebo rozhlasu	41	31,8%

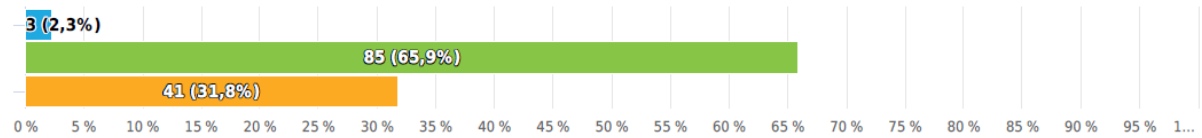

Graf 4: Řešení-varovný signál(zdroj vlastní)

Výsledky u čtvrté otázky zaměřené na reakci obyvatel během varovného signálu jednotného systému varování a vyrozumění jsou pozitivní i negativní zároveň. Za pozitivní vnímám, že pouze 3 dotazovaní by takový signál ignorovali, a zřejmě by ho považovali za něco nedůležitého. Naopak negativně hodnotím, že téměř 66% tázaných by nastalou situaci začali řešit za pomocí mobilních zařízení, kde by očekávali podrobnější informace. V praxi by krizová situace vyžadující varování obyvatelstva nemusela proniknout do zpráv klidně několik desítek minut, a pokud je potřeba rychlé reakce obyvatel může být takový postup fatální.

Hypotéza č. 1: Maximálně polovina respondentů by správně reagovala na signál všeobecné výstrahy za pomoci systému varování. – Tato hypotéza byla potvrzena. Jen 31,8% respondentů by se v takové situaci zachovalo správně.

5) **Přijde Vám SMS zpráva: „V oblasti, kde se nacházíte hrozí nebezpečí výskytu uniklého čpavku. Prosím odeberte se do uzavřených prostor, utěsněte okna a dveře a vyčkejte dalších informací.“ Jak zareagujete?**

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Nijak, určitě se jedná o vtip nebo virus	5	3,9%
Uposlechnu	119	92,2%
Jsem na výletě, takže zavolám domů co se tam děje	5	3,9%

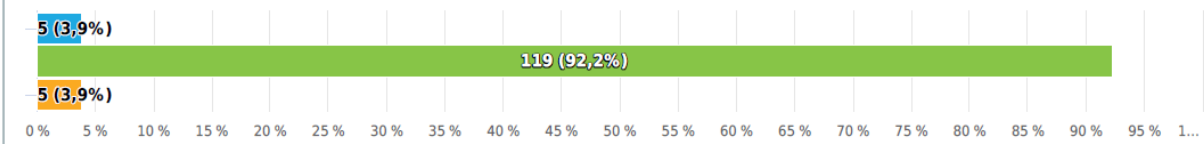

Graf 5: Reakce na SMS (zdroj vlastní)

V případě paté otázky odpovídali respondenti na to, jak by reagovali, pokud by jim přišla SMS zpráva s informací o riziku. Více jak 90% dotázaných by zareagovalo zcela správně a výzvu by uposlechli. Pouhých 10 respondentů by zprávu brali jako zcestnou nebo by nechápali její význam. Vzhledem k tomu, jak nová je tato technologie bych výsledky této otázky hodnotil velice pozitivně.

6) **Víte, že složky IZS mají k dispozici funkci Reverse 112, která umožní vybrat lokalitu a do ní rozeslat varovnou zprávu do všech mobilních zařízení v této lokalitě?**

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Ano	74	57,4%
Ne	55	42,6%

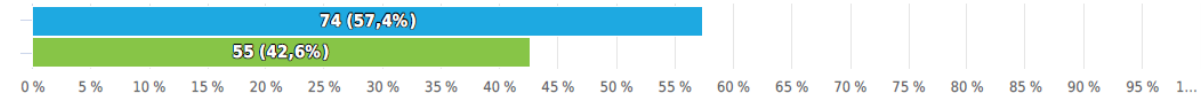

Graf 6: Reverse 112 (zdroj vlastní)

Výsledky 6. otázky překvapivě ukázaly vyšší informovanost obyvatel o systému varovných SMS zpráv. V závislosti na předchozí otázku se ukázalo, že i ti, co tento systém neznají by na něj uměli správně reagovat.

7) **Tiskový mluvčí Hasičského záchranného sboru by měl působit důvěryhodně, vystupovat seriózně a sebevědomě. Při sledování informace o mimořádné události vnímáte:**

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Jen mimořádnou událost, informace o ní mě šokuje a minimálně vnímám kdo jí sděluje	40	31,0%
Hodnotím, kdo a jak informaci sděluje, dle toho přisazuji důvěryhodnost dané informace	71	55,0%
Zprávy nesleduji	18	14,0%

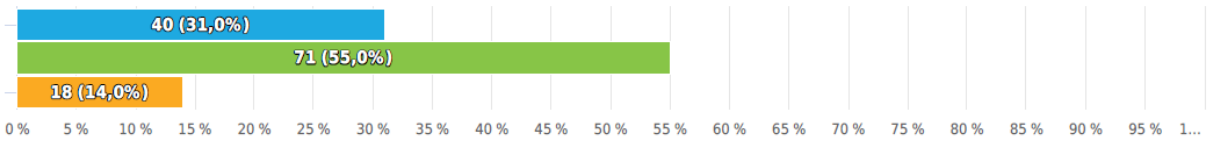

*Graf 7: **Vnímání tiskového mluvčího** (zdroj vlastní)*

Tiskový mluvčí je někdo, kdo bývá často viděn prostřednictvím médií. Výběr takového člověka a důraz na kvality by tomu měli odpovídat. Sedmá otázka byla zaměřena na toto zaměstnání a jeho vnímání během krizové situace. Pokud nám zpravodajství předává informaci o něčem mimořádném, prioritou našeho zájmu by měly být detaily tohoto sdělení. To, že informace o mimořádných událostech jsou pro lidi šokující a nejsou schopni si u nich analyzovat kvalitu přednesu si jako svoji odpověď vybralo 40 tázaných. Ovšem 55% dotázaných hodnotí i to, jakou formou je informace sdělována. To dokazuje, že správný výběr osoby vypovídající o krizové situaci je klíčový. Minoritní část 14% tázaných odpověděla, že zprávy nesleduje.

8) Ze zpravodajských médií pravidelně sleduji:

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Tisk	5	3,9%
Televizi	54	41,9%
Rozhlas	21	16,3%
Internet	112	86,8%
Žádná	8	6,2%

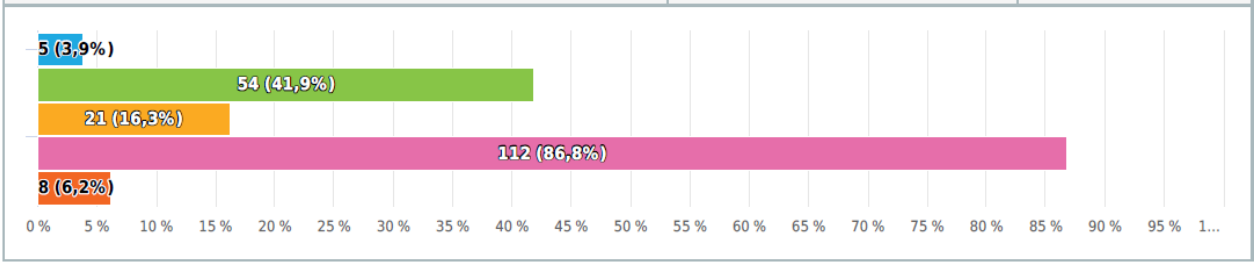

Graf 8: Sledování zpravodajství(zdroj vlastní)

U otázky číslo osm mohli respondenti vybírat z více možností. Vybrat měli ta média, ve kterých pravidelně sledují zpravodajství. V roce 2010 uváděl Musil jako nejvlivnější média stále tisk, televizi a rozhlas. Internet označil za rostoucí médium se zatím nejasnou budoucností.[71] Po 14. letech ukazují výsledky odpovědí na otázku č. 8 jakou budoucnost ten internet vlastně má. Jako pravidelný zdroj informací ho používá 112 ze 129 dotázaných. Vzhledem k tomu, že nejčastěji zastoupená věková hranice tázaných byla přes 40 let je internet opravdu sdělovacím prostředkem číslo jedna u většiny věkových kategorií, neboť předpokládám, že pokud bychom se zaměřili jen na mladší ročníky, byla by čísla prokazatelnější. Velkým procentem respondentů (41,9%) je vybrána televize jako pravidelný informační zdroj. Předpokládám, že internet televizi a ostatní média upozadil hlavně z důvodu absence časového harmonogramu. Informace jsou přístupné po celý den, a to v dnešní době bude vyhovovat většině obyvatelstva. Naopak oproti dřívějším dobám je velice málo obyvatel, kteří stále používají tisk jako zdroj informací.

Hypotéza č.2: Nejrozšířenější sdělovací prostředek v oblasti zpravodajství bude internet. – Tato hypotéza se potvrdila zcela bez pochyby.

[71]MUSIL J., *Sociální a mediální komunikace*. 2010, s.43.

9) Máte profil na nějaké sociální síti?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Ano	107	82,9%
Ne	22	17,1%

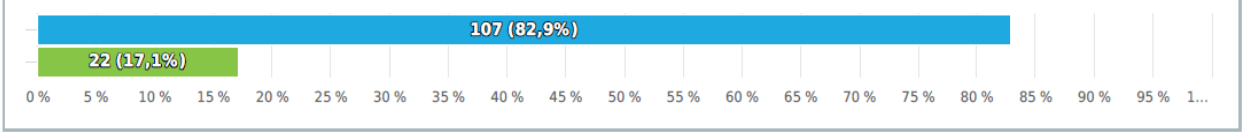

Graf 9: Sociální sítě(zdroj vlastní)

Tato otázka byla do práce zařazena jen pro upřesnění odpovědí k následující otázce. Vzhledem k věku respondentů odpovědělo velké procento respondentů pozitivně na vlastnictví profilu na sociálních stránkách.

10) Sledujete aktivně na sociálních stránkách práci bezpečnostních složek?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Ano	50	38,8%
Ne	44	34,1%
Aktivně ne, ale přes to se mi podobný obsah zobrazuje	35	27,1%

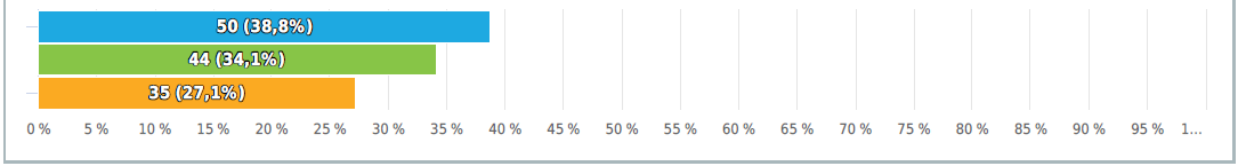

Graf 10: Obsah soc. stránek(zdroj vlastní)

Velice vysoké procento respondentů projevuje aktivní zájem o práci bezpečnostních složek. Toto zjištění přisuzuji způsobu šíření dotazníku, kdy se v mém okolí nacházejí lidé pracující u některé bezpečnostní složky nebo jen se zájmem o ně. Zajímavé je číslo 27% respondentů, kteří obsah těchto složek vídají, i když to nebyl jejich cíl. Toto je skvělé číslo pro šíření a dosah preventivního obsahu v rámci ochrany obyvatelstva.

11) Bylo nějaké sdělení, které Vás podprahově mohlo naučit preventivní opatření?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Ano	73	56,6%
Ne	56	43,4%

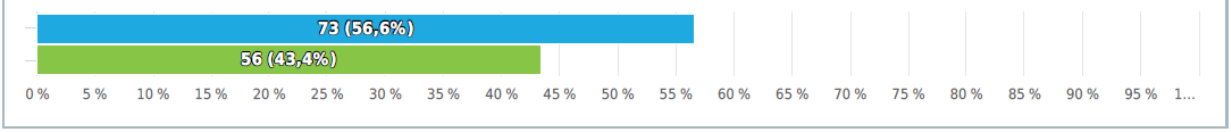

*Graf 11: **Podprahové informace**(zdroj vlastní)*

Tato otázka měla za cíl zjistit, zda nevyžádaný obsah na sociálních sítích mohl mít preventivní dopad na obyvatele. Po odeslání dotazníku jsem od blízkého okolí dostal zpětnou vazbu konkrétně k této otázce. Lidé si nejsou moc schopni uvědomit původ podprahového působení. Je to vlastně jeho podstata. Proto výsledky této otázky neberu jako prokazatelné.

12) Jak vypadá záchranná ulička v koloně vozidel jste se dozvěděli:

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Z televize	36	27,9%
Na sociálních stránkách	7	5,4%
Na internetu	29	22,5%
Nikdy jsem o ní neslyšel(a)	1	0,8%
Osobním sdělením	56	43,4%

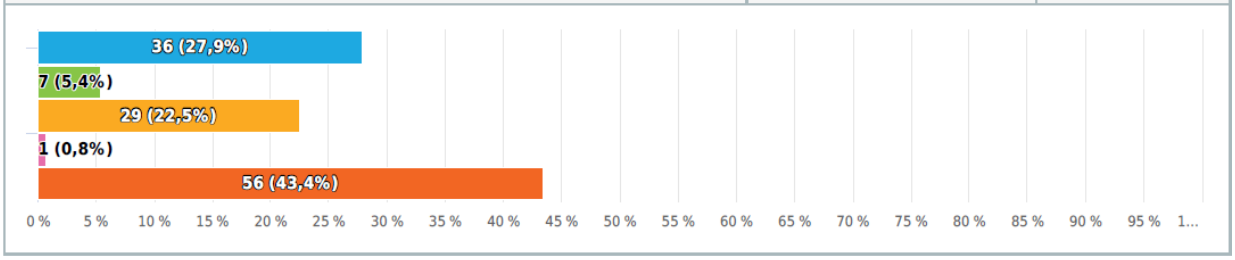

*Graf 12: **Záchranná ulička**(zdroj vlastní)*

Graf k otázce č.12 zobrazuje možnosti jakými se k lidem dostávají informace preventivního charakteru. V našem případě konkrétně o vytvoření záchranné uličky v koloně stojících vozidel. Tuto situaci jsem zvolil záměrně, neboť je to relativně nový postup a bylo o něm hodně informováno. Velké procento dotazovaných zvolilo možnost osobního sdělení. To může probíhat v rodinách, v práci, ale také v autoškole. Přes 22% hlasů získala možnost internetu a téměř 28% tázaných se s touto dopravní poučkou seznámili v televizi. Pouhých 7 dotázaných odpovědělo možností sociální sítě, což mě překvapilo, jelikož by to byla má osobní odpověď. Animace k postupu aut v koloně jsem na Facebooku vídal jeden čas opravdu hodně. A nakonec jeden z tázaných nikdy neslyšel, co je záchranná ulička (doufejme, že se jedná o občana nevlastnící žádné řidičské oprávnění).

13) Jak vnímáte zprávu, že hasiči investovali rekordní částku do obnovy techniky?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Pozitivně – zachraňuje to životy	120	93,0%
Negativně – je to zbytečné investování	2	1,6%
Taková zpráva mě nezajímá	7	5,4%

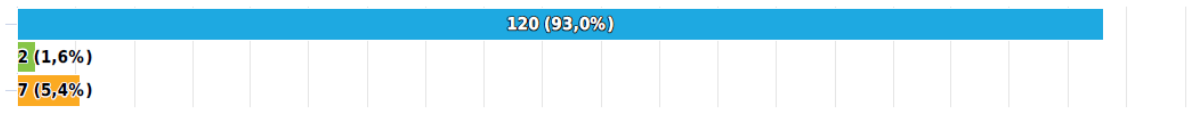

Graf 13: Investování HZS ČR(zdroj vlastní)

120 ze 129 tázaných hodnotí investování peněz v rámci Hasičského záchranného sboru České republiky jako pozitivní informaci. Toto vysoké procento lze určitě vysvětlit tím, že se nejedná o represivní bezpečnostní složku státu, a je tudíž u lidí vnímána kladně. Nicméně osobně si myslím, že za tím je i práce PR týmů, kteří se snaží vyobrazit práci hasičů a přenášet k lidem to vše, co dělají. Pokud by si občané mysleli, že ta auta budou stát v garáži, zas by tomu, dle mého, tolik nefandili.

Hypotéza č. 3: Hasičský záchranný sbor České republiky je vnímán pozitivně aspoň u 80 % dotázaných. – Tato hypotéza se potvrdila v rámci této otázky z hlediska investice a jejího akceptování obyvateli.

14) Hasiči byli vždy spojováni s vozidly a hadicemi. Jaké moderní nástroje dle Vás používají v současné době?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Drony	114	88,4%
Mapové aplikace	66	51,2%
Umělou inteligenci	19	14,7%
Tato práce nejde dělat s moderními technologiemi	5	3,9%
Virtuální realitu	13	10,1%

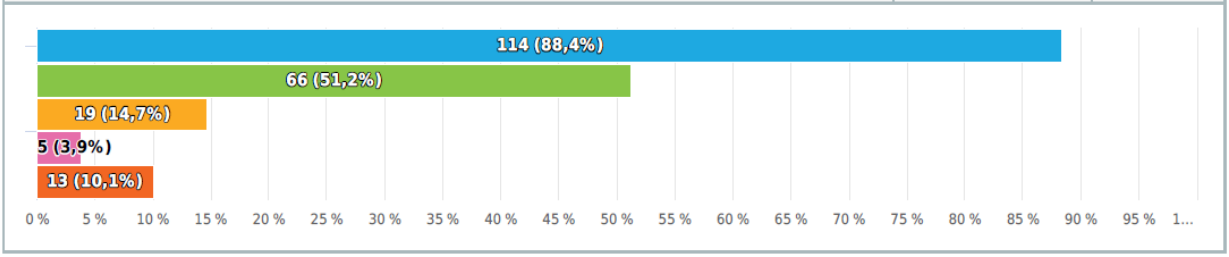

Graf 14: Moderní technologie (zdroj vlastní)

U otázky číslo 14 mohli respondenti vybrat z více možností. Odpovědi poukazují na dobrou práci PR týmu, jaké HZS ČR má. Lidé mají velké podvědomí o používání dronů (88,4%) a mapových aplikacích (51,2%). Tyto technologie jsou aktivně používány u mimořádných událostí většího rozsahu téměř pokaždé. Naopak umělá inteligence a virtuální realita je zatím ve stadiích testování pro práci nebo výcvik hasiče a nízká procenta odpovědí s tím opět korespondují. Pět respondentů si myslí, že práce hasiče se stále dělá bez inovací. V takovém případě, by zdolávání mimořádných událostí nemohlo být děláno v kvalitě a rychlosti jak jsme v dnešní době zvyklí.

15) Bezpečnostní složky státu si samy řídí svůj mediální obsah. Vyberte jednu, která ho má dle Vás nejrozsáhlejší a nejzajímavější:

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Hasičský záchranný sbor ČR	61	47,3%
Policie ČR	41	31,8%
Armáda ČR	12	9,3%
Zdravotní záchranná služba	15	11,6%

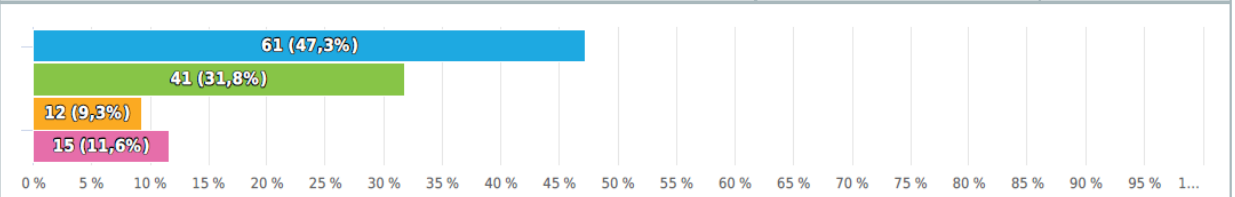

Graf 15: Obsah soc. stránek bezpečnostních složek(zdroj vlastní)

Otázka č. 15 opět navazuje na práci jednotlivých tiskových mluvčí všech bezpečnostních složek. Tiskový mluvčí kromě tiskových zpráv vytváří obsah na sociálních stránkách a vytváří mediální obraz sboru, který zastupuje. Respondenti odpovídali, která složka je mediálně zastoupena hojně a s bohatým obsahem. Nejvíce respondenty baví obsah okolo HZS ČR, a to více jak 47% dotázaných. Necelých 32% tázaných považuje za zajímavou práci Policie ČR. Patnáct dotazovaných vybralo Zdravotní záchranou službu. Velkým překvapením bylo nejmenší zastoupení respondentů, kteří považují za kvalitní mediální obsah ten od Armády ČR. V poslední době vnímám PR Armády ČR jako velice profesionální a častý. Proto jsem čekal větší zastoupení v této otázce.

16) Kterou z bezpečnostních složek vnímáte z médií nejpozitivněji?

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Hasičský záchranný sbor ČR	92	71,3%
Policie ČR	7	5,4%
Armáda ČR	5	3,9%
Zdravotní záchranná služba	25	19,4%

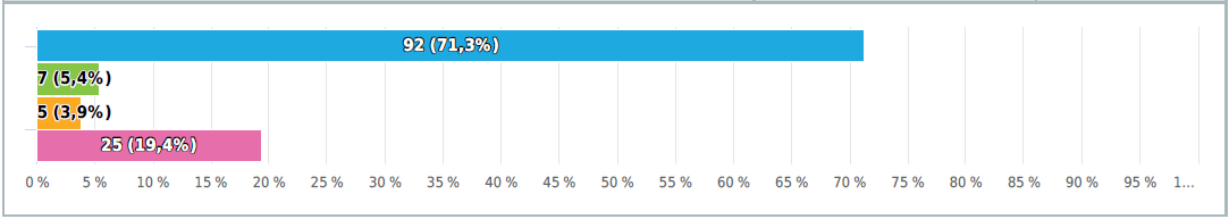

Graf 16: Vnímání bezpečnostních složek (zdroj vlastní)

Otázka číslo 16 navazovala na otázku číslo 15. Očekával jsem, že budou přímo korespondovat, nicméně došlo k rozdílným odpovědím. HZS ČR je vnímáno pozitivně u 92 dotazovaných. V otázce č.15 byl vnímán mediální vliv Policie ČR jako intenzivní, její oblíbenost u respondentů s tím, ale nekoresponduje. Policii si jako pozitivní složku vybralo 7 respondentů a Armádu ČR o dva méně. Toto si vysvětluji tím, že se jedná o složky represivní, a tak se jejich oblíbenost u občanů ani nepředpokládá. Díky mediálnímu obrazu je pozitivně vnímána Zdravotní záchranná služba u téměř 20% respondentů.

Hypotéza č. 3: Hasičský záchranný sbor České republiky je vnímán pozitivně aspoň u 80 % dotázaných. – V případě nákupu techniky se tato hypotéza potvrdila, nicméně v konkurenci ostatních bezpečnostních složek musíme konstatovat tuto hypotézu za nepotvrzenou.

5.1.2 Diskuze k dotazníkovému šetření

Hlavním cílem dotazníku bylo zjistit jaká zpravodajská media veřejnost pravidelně sleduje a jaké má znalosti v oblasti své bezpečnosti během krizových situacích. Během šíření dotazníku se k autorovi dostávala i zpětná vazba k jednotlivým otázkám.

Nejčastěji byl u zpětné vazby zmiňován fakt k otázce č. 11 ohledně podprahového vnímání preventivního obsahu na sociálních stránkách. Autor nevzal v potaz, že princip podprahového působení je takový, aby o něm respondent nevěděl. Z tohoto důvodu považuje autor výsledky této otázky jako neprokazatelné. Další časté zpětné vazby byly k charakteru otázek, kdy na respondenty působili jako test a v některých případech se před vlastní odpovědí snažili zjišťovat správnou odpověď. Zde autor hodnotí za nedostatečné úvodní slovo, které mělo upozornit na skutek, že jde o průzkum a není zde špatných odpovědí.

První dvě otázky specifikovaly respondenta ze strany pohlaví a věku. Další 4 otázky byly zaměřeny na oblast ochrany obyvatelstva. Zde autora překvapilo množství správných odpovědí. Tato oblast je od dob povinné branné výchovy hodně odsunuta do pozadí. Systém varování nebyl dlouho využitý, a přesto je vidět obecná informovanost respondentů. Autor by doporučil odboru ochrany obyvatelstva rozšířit podvědomí o tomto systému, aby mohla být reakce v krizových situacích stoprocentní.

Další segment otázek byl zaměřen na zpravodajská média. Zde bylo jasně prokázáno, že doba v tomto oboru je dynamická a internet ve velkém převyšuje média, která byla v popředí před 15. lety. V poslední části otázek se autor dotazoval na mediální obraz jednotlivých složek, a to jak je lidé vnímají. Potvrdila se zde obecná pravda, že Hasičský záchranný sbor je u veřejnosti velice oblíbený.

Celkově hodnotí autor dotazníkové šetření za úspěšné a v mnohém se naplnily předpoklady, které vycházejí z běžných každodenních názorů. Respondenti často psali, že jim dotazník přišel zajímavý. Možná i tato forma mohla někoho vést k nápadu doplnit si znalosti z dotazníku.

5.2 Rozhovor s tiskovým mluvčím

V rámci této práce byl udělán rozhovor s tiskovým mluvčím Hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy kpt. Bc. Martinem Kavkou. Hlavní požadavek na rozhovor bylo doplnění informací, které se v odborné literatuře nedají dohledat. V oblasti zpravodajství a krizových situacích je praktická stránka zásadní, jelikož se nejedná o pravidelnou nebo opakující se činnost. Charakter každé mimořádné události vyžaduje vždy specifický přístup ke zpravodajské činnosti. Postupy, které nejsou součástí žádné učebnice popisuje právě tento rozhovor. S panem Kavkou jsem se setkal již před tímto rozhovorem, a jak je zvykem mezi kolegy hasiči, nabídl mi tykání. Díky tomu je tykání použito v tomto rozhovoru.

Telefonát s Martinem Kavkou byl se dá říct zážitkem. Ptát se někoho kdo odpověď nehledá, ale okamžitě ji zná. Někdo, kdo za svou praxi zažil skoro každou situaci a problematice, kterou řeší bakalářská práce, doopravdy rozumí. Z rozhovoru je patrné, že na každou otázku přišla dlouhá odpověď a zní patrný zájem Martina o jeho profesi a o činnost Hasičského záchranného sboru České republiky. Z tohoto rozhovoru autor mohl čerpat poznámky téměř ke všem kapitolám této bakalářské práce, a proto ho hodnotí jako přínosný a pozitivní.

Přepis rozhovoru je součástí této práce a je vložen jako příloha č.2.

Závěr

Když se řekne slovo „média“ většina lidí si představí sdělovací prostředky. Ovšem jedná se o nástroj sloužící k přenosu informací, a proto jde v rámci krizové situace pojmout z širokého spektra, neboť komunikace ji při zdolávání krizových situacích klíčová. Tato práce média pojímá jako nositele informace ve dvou směrech. Jednak mezi zasahující, a naopak jako informační zdroj obyvatelům. V průběhu celé práce se autor zaměřuje hlavně na Hasičský záchranný sbor České republiky, jelikož příslušníkem sboru je on sám, již 14 let. K tomu, aby práce naplnila pojem moderních médií použil autor odbornou literaturu. V průběhu vytváření této práce se autor setkal s nedostatkem informací o technologiích, které se aktivně využívají nebo jsou v procesu testování. Z důvodu, aby bylo možné považovat informace v této práci za aktuální, tedy moderní, spojil se autor s důstojníky Hasičského záchranného sboru České republiky a ti velice ochotně poskytli informace, které nebyly doposud publikovány.

Při vytváření teoretické části se autor často setkával s informacemi, které nekorespondovali s aktuální situací v oblasti médií. Toto přisuzuje autor hlavně neustálému vývoji některých médií a jejich exponencionálnímu růstu v oblasti sledovanosti. Nejpříkladnější z těchto médií je bezesporu internet, který jednoznačně v oblasti zpravodajství posunul ostatní média daleko za sebe. Dále bylo z odborné literatury patrné, že velký vliv zpravodajství měla před nedávnem tištěná média. V současné době jsou zpravodajství tištěnou formou na posledním místě uživatelů.

Praktická část se formou dotazníkového šetření snažila zjistit, jak lidé znají práci hasičů, jak vnímají obsah, který je o nich medializován, ale i to, zda by věděli, jak postupovat při varovných výzvách během krizových situacích. Autor očekával, že otázky z oblasti ochrany obyvatelstva budou mít malé procento správných odpovědí, neboť vzdělávání v této oblasti je dle autora na ústupu. Není už moc lidí, co si pamatuje branou výchovu, a ne každý se zajímá o to, jak sám sebe chránit v krizové situaci. V době míru se ostatně neočekává žádná krizová situace takového rozsahu, abychom museli přistupovat k evakuaci a podobně. Bohužel přírodní a průmyslové katastrofy naznačují, že i mír je období, kdy by obyvatelstvo mělo znát pojmy „evakuace“ nebo „provizorní ochrana dýchacích cest“. Nicméně velké procento respondentů ukázalo, že by se intuitivně v krizových situacích zachovalo správně.

Dále autor v praktické části vytvořil rozhovor s tiskovým mluvčím Hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy. K tomuto člověku se autor dostal na základě

vícenásobného doporučení několika důstojníků HZS ČR. Doporučení se ukázalo jako oprávněné, jelikož Martin Kavka je opravdu člověk na svém místě a jeho znalosti v oblasti komunikace s médii, nebo o vytváření mediálního obsahu o organizaci HZS ČR byly velkým přínosem pro tuto práci.

Hlavním cílem práce bylo zjistit, zda je jednotné médium, které by sloužilo pro přenos informace ke všem občanům této země. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ne vše je stoprocentní, ale pokud bychom chtěli informovat největší skupinu obyvatel byl by internet určitě nejlepší volbou. Jako pravidelný zdroj zpravodajských informací jej vybralo 86 procent respondentů. Pokud budeme vycházet z informací o jednotném systému varování a vyrozumění je se svým pokrytím v České republice stále nejlepší volbou, jak rychle varovat obyvatele. I tento systém se stále posouvá směrem dopředu.

Na závěr této práce by autor doporučil Hasičskému záchrannému sboru České republiky informovat obyvatele o systému varování. Průzkum ukázal, že lidé často sledují obsah spojený s hasiči. Pravidelně je k vidění obsah spojený s parkováním v zastavěných oblastech, bezpečnosti během Vánoc a podobně. Autor by doporučil k tomuto obsahu zařadit postupy během průmyslových havárií nebo živelných pohrom.

A na úplný závěr by autor chtěl poděkovat všem, kteří s ním ochotně problematiku sdělovacích prostředků konzultovali a poskytli informace o aktuální situaci v této oblasti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ANTUŠÁK E., KOPECKÝ Z., *Krizový managment-krizová komunikace*. Praha: Oeconomica, 2005, 92 s. ISBN 978-80-245-0945-7
2. BOELINGER, D. *Jazyk jako nabitá zbraň: Užívání a zneužívání jazyka v naší době*. Praha: Petr Zima, 2008. 251 s. ISBN: 978-80-254-0313-6
3. FRANK, T., JIRÁSKOVÁ, V. *K mediální výchově*. Praha : SPHV, 2008. 124 s. ISBN 978-80-904187.
4. FTOREK, J. *Public relations jako ovlivňování mínění. Jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. 200 s. ISBN 978-80-247-2678-6
5. HANSEN, A. Instamozek: stres, deprese a úzkosti zapříčiněné moderní dobou. Přeložil Helena STIESSOVÁ. Praha: Portál, 2021, 160 s. ISBN 978-80-262-1717-6.
6. CHALUPA, R. *Efektivní krizová komunikace pro všechny manažery a PR specialisty*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 176 s. ISBN 978-80-247-4234-2
7. JIRÁK, J., KöPPLOVÁ, B.Masová média. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
8. JIRÁK, J., WOLÁK, R. *Mediální gramotnost: nový rozměr vzdělávání*. Praha : Radioservis, 2007. 152 s. ISBN: 978-80-86212-58-6
9. KRATOCHVÍLOVÁ, D.*Ochrana obyvatelstva*, Edice SPBI spektrum 42, Ostrava VŠB – TUO, Ostrava 2005, 177 s. ISBN: 80-86634-70-1
10. KROUPA, M., ŘÍHA, M. *Integrovaný záchranný systém*. Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2006, 119 s. ISBN 80-86795-35-7.
11. KROUPA, M, ŘÍHA, M.*Ochrana obyvatelstva,* Praha: ARMEX PUBLISHING s.r.o., 2006, 104 s. ISBN: 80-86795-33-1
12. KUSENDA, M, HLAVATÝ, T, JELÍNEK, J.*Krizové a havarijní plánování v aplikaci terinos v pardubickém kraji*, 2024, Časopis 112, 02/2024
13. McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha : Portál, 2009. 640 s. ISBN 978-80-7367-574-5
14. MUSIL, J.*Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010.256 s. ISBN: 978-80-7452-002-0

15. MV-GŘ HZS ČR. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha: MVGŘ HZS ČR, 2015, 323 s. ISBN 978-80-86466-62-0.
16. MV-GŘ HZS ČR. Zásady dalšího rozvoje jednotného systému varování a informování obyvatelstva v České republice po roce 2010. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2010, 10 s. Čj.: MV-21332-1/PO-2010.
17. OSVALDOVÁ, B. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2001. 155 s. ISBN 80-246-0248-2
18. POSPÍŠILOVÁ, M. *Facebooková (ne)závislost: identita, interakce a uživatelská kariéra na Facebooku.* Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum. 2016, 138 s. ISBN 978-80-246-3306-0
19. PROKOP, D. *Boj o média: dějiny nového kritického myšlení o médiích*. Praha: Karolinum, 2005, 409 s.. ISBN 80-246-0618-6
20. SEMERÁDOVÁ, T, WENLICH, P. *Marketing na Facebooku a Instagramu: využijte naplno organický dosah i sponzorované příspěvky*. Brno: ComputerPress. 2019, 192 s. ISBN 978-80-251-4959-1.
21. SVOBODA, V. *Public relations moderně a účinně.* Praha: Grada, 2009, 240 s. ISBN 978-80-247-2866-7.
22. ŠIMEK, Tomáš. *Systém selektivního radiového návěštění* (učební pomůcka), 2. upravené vydání, MV – GŘ HZS ČR Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, 2002, str. 14
23. ŠIMEK, Tomáš. *Akustické výstupy koncových prvků varování jednotného systému varování a vyrozumění*. 2. upravené vydání. Lázně Bohdaneč: MV-GŘ HZS ČR Institut ochrany obyvatelstva, 2014. 7 s.
24. ŠTĚTINA, J. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 584 s. ISBN 978-80-247-4578-7
25. TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006, 192 s. ISBN 80-7367-096-8
26. VALÁŠEK, J, KOVÁŘÍK, F. *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích. Modul C.* Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008. 158 s. ISBN 978-80-86640-93-8

Elektronické zdroje

1. ČERNOVSKÝ, T. *Top 10 sociální sítě: kdo je používá a proč na nich propagovat svůj byznys,* 2021, [online]. [cit. 2024-12-03] Dostupné z:https://www.cernovsky.cz/marketing/top-10-socialni-site/
2. ČSÚ, 2021, *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami*– 2021, [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/7-socialnisite
3. HZS ČR, *GINA pomůže hasičů například u pátrání po osobách,* [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/gina-pomuze-hasicu-napriklad-u-patrani-po-osobach.aspx
4. KAVKOVÁ, J. *Instagram, aktuálně nejdynamičtější sociální síť v ČR,* 2020 [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.kurzy.cz/zpravy/560690-instagram-aktualne-nejdynamictejsi-socialni-sit-v-cr-slavi-10-let/
5. KOPECKÝ, K. *Co je to vlastně ten hoax, dezinformace, misinformace nebo třeba fakenews? Čím se tyto termíny liší a co mají společného?,*2022 2016 [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/clanky-komentare/2864-co-je-to-vlastne-ten-hoax-dezinformace-misinformace-nebo-treba-fake-news-cim-se-tyto-terminy-lisi-a-co-maji-spolecneho
6. MediaGuru, *Češi stráví denně až 7 hodin s elektronickými médii*, 2016 [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z: https://www.mediaguru.cz/clanky/2016/08/cesi-stravi-denne-az-7-hodin-s-elektronickymi-medii/#.V6hriDXHiUl
7. Microsoft center, *GINA: Technologie, která pomáhá zachraňovat životy,* 2017,2013 [online]. [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: https://news.microsoft.com/cs-cz/features/gina/
8. Novinky, *Sociální síť X,* 2023, [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z:https://www.novinky.cz/tag/socialni-sit-x-96895
9. PAŠKOVÁ, M. GINA – *Systém, který koordinuje jednotky Integrovaného záchranného systému*, 2015 [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z:https://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/gina-system-ktery-koordinuje-jednotky-integrovaneho-zachranneho-systemu
10. ROSULEK, M. Největší sociální sítě, 2020 [online]. [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: https://sitevhrsti.cz/socialni-site/
11. *Rizika sociálních sítí,* Jak na Internet, [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z:https://www.jaknainternet.cz/page/1185/rizika-socialnich-siti/

12. *Úvod do studia médií,* metodický koncept pro studium na vysoké škole [online]. [cit. 2024-05-03] Dostupné z:https://is.vstecb.cz/el/5610/projektclill/L_UDM/um/Uvod_do_studia_medii_CZ.pdf
13. *Varování obyvatelstva v České republice* [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d
14. VOLEK, J. *Mediální obraz ve volební kampani,* 2013 [online]. [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: http://www.clovekamedia.cz/konference/sborniky/cm_2013_jaro.pdf s. 6-7
15. Syndikát novinářů České republiky, *Etický kodex,* [online]. [cit. 2024-12-03]. Dostupné z: https://www.syndikat-novinaru.cz/o-nas/etika/eticky-kodex/
16. Terinos, *T-mapy terinos,* [online]. [cit. 2024-14-03] Dostupné z: https://www.tmapy.cz/terinos

Legislativní dokumenty

1. Bojový řád jednotek PO, Metodický list Ř11, *Práce se sdělovacími prostředky při zásahu* [online]. Dostupné z WWW: https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Informace poskytnuté emailem od plk. Mgr. Michal Žůrek, MBA, vedoucí oddělení NOPIS MV-GŘ HZS ČR
- Prezentace systému Jestřáb poskytnutá MgA. kpt. Jiřím Studničkou, příslušníkem oddělením komunikace MV-GŘ HZS ČR – prezentace byla předmětem zaměstnání pro taktickou velení u zásahu HZS ČR
- Vyhodnocení aplikace Terinos během cvičení Zóna 2023

Seznam zkratek

AČR – Armáda České republiky

ČEPS – Česká elektroenergetická přenosová soustava

ČEZ –České energetické závody

ČSÚ – Český statistický úřad

DZP – Dokumentace zdolávání požáru

EU – Evropská unie

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

IZS – Integrovaný záchranný systém

JSVV – Jednotný systém varování a vyrozumění

KOPIS – Krajské operační a informační středisko

MV-GŘ HZS ČR – Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

NOPIS – Národní operační a informační středisko

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Policie České republiky

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů 38
Graf 2: Věk respondentů 38
Graf 3: Varovný signál 39
Graf 4: Řešení - varovný signál 40
Graf 5: Reakce na SMS 41
Graf 6: Reverse 112 41
Graf 7: Vnímání tiskového mluvčího 42
Graf 8: Sledování zpravodajství 43
Graf 9: Sociální sítě 44
Graf 10: Obsah soc. stránek 44
Graf 11: Podprahové informace 45
Graf 12: Záchranná ulička 46
Graf 13: Investování HZS ČR 47
Graf 14: Moderní technologie 48
Graf 15: Obsah soc. stránek bezpečnostních složek 49
Graf 16: Vnímání bezpečnostních složek 50

Seznam příloh

Příloha č.1 –Dotazník k bakalářské práci – Role moderních médií v krizových situacích

Příloha č.2 – Přepis rozhovoru s kpt. Bc. Martinem Kavkou

Dotazník k bakalářské práci – Role moderních médií v krizových situacích

Vážení respondenti,
jmenuji se Michal Herold a jsem studentem oboru Bezpečnostně právní činnost na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Příbrami. Pro svojí bakalářkou práci jsem si vybral téma: „Role moderních médií v krizových situacích". Z tohoto důvodu jsem vás chtěl požádat o vyplnění dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a data budou sloužit pouze pro zpracování mé bakalářské práce. Pokud není v dotazníku uvedeno jinak, vyberte vždy jednu odpověď. Dotazník vám nezabere více než 5 minut. Za vyplnění předem děkuji.

Michal Herold, DiS.

1) Jste:
- ☐ Muž
- ☐ Žena

2) Kolik Vám je let:

☐ < 20	☐ 20 - 25	☐ 25 - 30
☐ 30 - 35	☐ 35 – 40	☐ > 40

3) V České republice je používán jednotný systém varování a vyrozumění. Víte, co znamená kolísavý tón sirény trvající 140 sekund?

☐ Zkouška sirén ☐ Všeobecná výstraha ☐ Svolání hasičů

4) Ne vždy může být tón všeobecné výstrahy doplněn o verbální informaci. Jak budete takto nastalou situaci řešit?
- ☐ Budu takovou situaci přehlížet
- ☐ Budu zjišťovat podrobnější informace na svém mobilním zařízení
- ☐ Půjdu domů, zavřu všechna okna, dveře a budu očekávat informace z televize nebo rozhlasu

5) Přijde Vám SMS zpráva: „V oblasti, kde se nacházíte hrozí nebezpečí výskytu uniklého čpavku. Prosím odeberte se do uzavřených prostor, utěsněte okna a dveře a vyčkejte dalších informací." Jak zareagujete?

☐ Nijak, určitě se jedná o vtip nebo virus ☐ Uposlechnu
☐ Jsem na výletě, takže zavolám domů co se tam děje

6) Víte, že složky IZS mají k dispozici funkci Reverse 112, která umožní vybrat lokalitu a do ní rozeslat varovnou zprávu do všech mobilních zařízeních v této lokalitě?

☐ Ano ☐ Ne

7) Tiskový mluvčí Hasičského záchranného sboru by měl působit důvěryhodně, vystupovat seriózně a sebevědomě. Při sledování informace o mimořádné události vnímáte:
- ☐ Jen mimořádnou událost, informace o ní mě šokuje a minimálně vnímám kdo jí sděluje
- ☐ Hodnotím, kdo a jak informaci sděluje, dle toho přisazuji důvěryhodnost dané informace
- ☐ Zprávy nesleduji

8) Ze zpravodajských médií pravidelně sleduji (možno více odpovědí)
- ☐ Tisk
- ☐ Televizi
- ☐ Rozhlas
- ☐ Internet
- ☐ Žádná

9) Máte profil na nějaké sociální síti?
- ☐ Ano
- ☐ Ne

10) Sledujete aktivně na sociálních stránkách práci bezpečnostních složek?
- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Aktivně ne, ale přes to se mi podobný obsah zobrazuje

11) Bylo nějaké sdělení, které Vás podprahově mohlo naučit preventivního opatření?
- ☐ Ano
- ☐ Ne

12) Jak vypadá záchranná ulička v koloně vozidel jste se dozvěděli?
- ☐ Z televize
- ☐ Na soc. stránkách
- ☐ Na internetu
- ☐ Nikdy jsem se nesetkal

13) Jak vnímáte mediální zprávu, že hasiči investovali rekordní částku do obnovy techniky?
- ☐ Pozitivně – zachraňuje to životy
- ☐ Negativně – je to zbytečné investování
- ☐ Taková zpráva mě nezajímá

14) Hasiči vždy byly spojovány s vozidly a hadicemi. Jaké moderní nástroje dle Vás používají v současné době? (více možností)
- ☐ Drony
- ☐ Umělou inteligenci
- ☐ Virtuální realitu
- ☐ Mapové aplikace
- ☐ Tato práce nejde dělat s moderními technologiemi

15) Bezpečnostní složky státu si samy řídí svůj mediální obsah. Vyberte jednu, která ho má dle Vás nejrozsáhlejší a nejzajímavější.
- ☐ Hasičský záchranný sbor ČR
- ☐ Policie ČR
- ☐ Armáda ČR
- ☐ Zdravotní záchranná služba

16) Kterou z bezpečnostních složek vnímáte z médií nejpozitivněji?
- ☐ Hasičský záchranný sbor ČR
- ☐ Policie ČR
- ☐ Armáda ČR
- ☐ Zdravotní záchranná služba

Rozhovor – kpt. Bc. Martin Kavka

Můžu tě pro začátek poprosit, zda by sespředstavil, co děláš, kde děláš?

Jmenuji se Martin Kafka, pracuji u pražských hasičů, v září to bude 30 let. Dva a půl roku jsem dělal výjezdového hasiče, pak jsem přešel na oddělení zjišťování příčin požárů na pozici vyšetřovatele. Toho v různých modifikacích dělám dodnes.

Do roku 2018 jsem dělal klasického výjezdového vyšetřovatele na směnách, pak jsem se stal vedoucím oddělení vyšetřovatelů, to znamená, že jsem se stal denním zaměstnancem. A toto oddělení jsem vedl. Měl jsem pod sebou 12 lidí, k zásahům jsem samozřejmě stále jezdil a k tomu jsem ještě dostal funkci tiskového mluvčího, čili jsme tyhle funkce v Praze spojili.

Ona historicky takto spojená již byla, když oddělení vyšetřovatelů vedl pan Hladík, ten byl také i tiskovým mluvčím, takže se to zase trošku spojilo.

Protože ,,vyšetřováci,, v Praze a asi i všude jinde jsou na pomezí té prevence a represe resp. té výjezdové části, takže se to myslím docela hodí, protože mají velký přehled o zásazích a výjezdech.

V současné době se u pražských hasičů udělala trošku reorganizace těch výjezdových vyšetřovatelů, protože z těch dvanáctihodinových služeb přešli na 24h služby a bylo jich moc. Museli jsme proto zredukovat vyšetřovatelské síly, já jsem nakonec přestal být vedoucím oddělení, dobrovolně jsem ustoupil, takže jsem tedy jen tiskový mluvčí, ale zůstávám jako krajský vyšetřovatel pro případ, že by bylo potřeba doplnit např: pokud by někdo z vyšetřovatelů měl dovolenou. Pořád jsem si chtěl zachovat možnost být u těch zásahů, protože si myslím, že pro tiskového mluvčího je to velmi důležité.

Moje bakalářská práce má název „Role moderních médií během krizových situací“, takže bych se spíše zaměřil na tvou profesi tiskového mluvčího. Můžeš nějak popsat, co je tvou hlavní náplní práce v tomto oboru?

Možná ještě rychle shrnu svou historii toho tiskového mluvčího. Já jsem před 25 lety založil web požáry.cz, na základě toho, že už tenkrát jsem měl pocit, že informovanost o hasičích není úplně taková, jakou bych si představoval a nekorespondovala s tím, co se před těmi 25 lety začalo dít, tím mám na mysli nástup internetu a webových stránek.

Dodnes si pamatuji, jak jsme přidávali články v době vytáčeného internetu, který už ale lidé využívali, byť byla stále doba tlačítkových telefonů a hasiči na internetu vůbec nebyli.

Na základě toho jsem udělal požáry.cz, dodnes je tento web pravděpodobně nejsledovanější mezi hasiči v ČR a já jsem to pořád viděl ze strany toho novináře i toho hasiče. Je to pět nebo šest let, kdy se pan ředitel Linovský tak trošku naštval, protože sem pořád trošku kritizoval, jak se jako HZS prezentujeme a řekl: „tak dělej tiskového mluvčího a ukaž mi to“.

Tak jsem se stal tiskovým mluvčím a začal jsem to stavět trochu jinak, oproti ostatním, kteří byli do té doby spíše pasivní. Já jsem začal být aktivní, začal jsem využívat Twitter, modernější technologie a jinou komunikaci. Toto ocenili jak odborníci, tak novináři. V roce 2019 jsem se stal tiskovým mluvčím roku.

To je asi to, co mě možná přivedlo i k tobě, že si tady spolu o tom povídáme. Vždycky jsem se snažil hledat nějaké trendy, jak tu komunikaci s novináři vylepšit a celkově jak prezentovat hasičský sbor.

Proč si myslíš, že je důležité prezentovat hasiče? Jejich práce je jasně daná, vše je dané legislativně, proč má veřejnost vědět o tom co dělají?

Tohle, co jsi řekl, je docela důležité. Setkal jsem se i s názory, že to není naše práce, proč bychom to měli dělat, ale možná bohudík je ta poptávka po informacích velká, a kdybychom si teď řekli, že to nebudeme aktivně dělat a nebudeme prezentovat naši činnost, tak dotazy od novinářů a médií budou a kamery u zásahů také budou. Jedna ze základních rolí tiskového mluvčího je, aby odlehčil velitelům na místě zásahu a aby ty informace poskytoval on a nebyly tím zatížené jednotky na místě zásahu, jelikož tam stejně média budou.

Dalším aspektem, proč bychom se měli prezentovat je, že pokud my budeme informace aktivně dávat v naší režii, tak je máme plně pod kontrolou. Tím, že jsme ten „orgán“, který ty informace pouští ven, tak ti novináři nás samozřejmě berou jako určitou autoritu, nejsme „jedna paní povídala“ a ty informace přebírají. Zvlášť veřejnoprávní média se pak nesnaží poskytnuté informace zkreslovat a berou to, co jim řekne ten mluvčí.

Sbor a hasiči mají jedinečnou šanci dávat ty informace tak, jak potřebují. Nemyslím to tak, že bychom něco překrucovali, ale některé věci dokážeme upřesnit, resp. ne tak zveličit, jako některá média, která jsou spíš bulvárnějšího ražení.

Dalším pro mě důležitým aspektem je, že je pro nás stále důležité tu naší práci „prodávat“, protože lidé mají hasiče rádi, ale je cítit i tlak ze strany GŘ HZS ČR i ze strany ministerstva vnitra, že je potřeba ukázat lidem, že hasiči dělají opravdu všechno. Dneska (a to nemyslím zle) má armáda ČR takové PR, že to vypadá, že armáda tu od rána do večera maká pro občany této země a myslím si, že hasiči makají pro občany této země každý den mnohem víc. Proto je potřeba v této PR válce rovněž vytasit nějaké zbraně. Naše nejjednodušší zbraň je jen ukazovat to, co děláme, protože pořád děláme ty dobré věci pro lidi. Oproti Policii ČR to máme jednodušší, jelikož policie je pořád viděna jako ta, co dává lidem pokuty za špatné parkování, anebo za rychlost. My děláme věci, které jsou dobré pro lidi této země, tak proč to neukázat.

Pak ve chvíli, kdy ministr vnitra, krajský ředitel nebo kdokoliv jiný bude potřebovat finance na nákup nové techniky, je pro ně mnohem lepší vyjednávací pozice, když máme dobrou propagaci.

Jestli to chápu dobře, to, jak sbor vnímá veřejnost, to pak rozhoduje i v tom politickém aspektu?

Já bych řekl, že to je jeden z těch důležitých bodů. Abych to shrnul. Média určitě u zásahu budou, takže na prvním místě je odlehčení velitelům. Je tam někdo, kdo informace filtruje a tím pádem zajišťuje, že se novináři nepohybují na místě zásahu nevhodně.

Druhá věc je, že máme pod kontrolou tok informací, to znamená, že dáváme médiím jen ty informace, které je možné dát. Např. informace o příčině požáru a dalších věcech se do jisté doby ven dát nesmí. Máme to tedy pod kontrolou, proto musíme být aktivní a nerezignovat, ať si média shání informace, kde chtějí.

Třetí aspekt je trochu politicko-ekonomický. Všichni kolem nás svou práci prodávají, tak my bychom neměli být pozadu, jelikož pak budeme vypadat, že nic neděláme.

Jak probíhá tvůj pracovní den? Je to jen ježdění na zásahy nebo jako tiskový mluvčí máš i jinou práci mimo práce u zásahů?

Popíšu ti tedy, jak vlastně funguji během pracovního dne a z toho bude k pochopení, jak funguji já jako tiskový mluvčí.

V Praze mám dva zástupce, kteří mě zastupují v případě potřeby. Tiskový mluvčí je služba 24/7, byť to není tak, že sedím v práci. Znamená to ale, že zásah může být klidně ve 3 hodiny ráno.

Operační středisko mi tedy zavolá, že se děje něco, co by mohlo média zajímat, např. je tam více jednotek, je tam únik nebezpečné látky, někde se vznáší více kouře. Lidi by to mohlo zajímat, mohly by vzniknout otázky.

Operační středisko už jsem si „vycvičil“, aby věděli, které případy už jsou na to, aby mi volali a které ne.

Operační mě zaktivuje, já to pak sleduji v systému Gina, který mám v telefonu a mohu ho sledovat kdekoliv na světě. Do tohoto systému mi hasiči dávají fotografie, tím pádem mám i obrazovou část. Ve chvíli, kdy mám událost potvrzenou, vím, že například omezí provoz, dotkne se většího počtu lidí atd. Začínám událost sledovat.

Poté dám první informaci aktivně veřejnosti převážně na Twitter jako např: „Na jižní spojce se převrátil kamion, je tam tolik a tolik jednotek, provoz je zastaven.“ I případně přihodím fotografii. Posléze na Twitteru rozvíjím vlákno a doplňuji o zásadní věci, které se tam dějí. Případně mi zavolá nějaký novinář, na něco se zeptá a já dávám odpovědi. Už v tu chvíli si pak připravuji tiskovou zprávu. Tu se snažím dělat věcnou a stručnou, se základními informacemi jako kdy se, co stalo, co tam dělali hasiči, přidám obrazový materiál, případně sestříhám video. Tiskovou zprávu vydávám ve chvíli, kdy je zásah ukončený a posílám jí do novinářských redakcí, dávám na sociální síť Facebook, která je takový „deníček“. Twitter totiž nabízí příspěvky ihned v danou chvíli, oproti tomu Facebook nabízí příspěvky „jak se mu to zachce„ takže se Vám může příspěvek zobrazit třeba za dva dny. Dále dám zprávu případně na web pražských hasičů. Pak to novináře buď zajímá natolik, že přijedou k nám na stanici a uděláme rozhovor nebo já se seberu a jedu na místo události, když vím, že je to událost většího ražení. Právě z důvodu abych udělal tu bariéru mezi novináři a veliteli na zásahu a případně si sám udělám obrazový materiál.

To je v podstatě vše, co se týká té zásahové činnosti. Pokud jsou „hezké fotografie“ tak ještě použiji síť Instagram, kam dávám hezké fotky nebo krátké video. Facebook

a Instagram používám spíše pro veřejnost, pro novináře je důležitý Twitter, respektive síť X, kde jsou informace aktuální.

Proto si myslím, že někteří mluvčí jiných krajů občas používají Twitter jinak, než bych ho použil já. To znamená, že oni dají na Twitter věc, která se stala např. před 24h a to si myslím, že není vhodný přístup pro Twitter, pokud se nejedná např. o cvičení. Já vidím Twitter jako online aktuální věc.

Máš tedy zkušenost, že novináři na Twitter reagují ihned, sledují ho?

Ano. Oni mají notifikace a sledují ho velmi pravidelně. Já mám navíc ještě takovou zvláštní věc, a to je whatsappová skupina pro novináře, kde jim ještě doupřesním některé věci, které zrovna na Twitter nemohu dát, protože bych ho zahltil. Jako např. že na místo vyráží vyprošťovací automobil, další jednotka atp. Podle toho si pak novináři mohou vyhodnotit, zda je to událost pro ně, jestli tam vůbec mají poslat štáb nebo ne apod. Někdy se snažím trochu krotit to, že když napíšu, že zasahujeme u požáru bytu, tak si někdo představí něco velkého. Na Whatsappu pak novinářům doupřesnuji to, že je to jedna místnost, např. gauč, nic dramatického, aby tam zbytečně neposílali štáby.

Rozumím, tím pádem rozbíjíš tu veřejnou paniku, která by mohla vzniknout?

Ano přesně tak. Novináře trošku na whatsappu krotím. Praha je možná specifičtější než jiné kraje. Tady ti novináři mají opravdu velmi dobré zdroje, jako např. od řidičů tramvají, od různých složek i od samotných občanů, kteří události vidí, takže v Praze se nic neutají.

My např. vyjedeme na hlášený kouř z bytu a operační středisko pošle tři jednotky, protože na kouř z bytu má více hlášení od občanů. Když pak tři jednotky přijedou na jedno místo, je tam šest hasičských aut, situace vypadá dramaticky, ale jsou to např. jen spálené potraviny.

Takže já novinářům rovnou napíšu, ať se neplaší, že událost je malá.

Novináři tě tedy respektují, vnímají tě jako tu jedinou pravou informaci a nesnaží se tětedy překrucovat nebo obcházet?

Ne, to se mi nikdy nestalo, že by mě někdo obcházel. Máme nepsané pravidlo, že si novináři informace ověřují u mě.

Je mi jasný, že to, že jsi dělal výjezdového hasiče, ti v této práci pomáhá, protože opravdu víš, o čem mluvíš. Když jsi na místě události a vytváříš například obrazový materiál, chybí ti ta hasičská práce, kdy jsi chodil s klukama až na první proud? Když děláš fotografie, „užiješ" si ještě nějaké to riziko, nebo už vůbec ne?

Samozřejmě mi hasičská práce chybí. Tím, že dělám i toho vyšetřovatele požárů, tak se to trochu vyrovnává. On někdy ten vyšetřovatel na místě události maká možná víc než ti hasiči, když to tam pak rozebírá a tak podobně. Musím říct, že v posledních cca 5-6 letech, i jako vedoucí krajský vyšetřovatel, už tam taky úplně nemakám. Já jsem teď v takovém modu, že jsem ten, kdo na místě organizuje, dívá se a nic moc tam extrémně manuálně nevytváří. Nicméně když mám tu příležitost, tak si prostě na sebe ten dejchák vezmu a projdu si tím kouřem, abych si připomněl, co ti hasiči dělají.

Tohle je pro mluvčího velmi důležité a myslím si, že každý, kdo by chtěl mluvčího dělat, by si hasiččinou měl projít nebo minimálně alespoň nějakou chvilku s hasiči jezdit na zásahy. To si myslím, že je moje velká přednost, že jsem nějakým způsobem stále v tom výjezdu, byť jako vyšetřovatel.

Říkal jsi, že média nějakým způsobem napíší to, co jim ty dáš u zásahu. Můžeš je využít i na nějaký pozitivní aspekt, nějak ta média využít k něčemu, co by u té mimořádné události mohlo pomoci?

Určitě. Já se to snažím dělat docela dost. První jsou ty aktuální věci např. veřejnoprávní média nebo rozhlas informující občany, aby na místo nejezdili, informují o tom, že se na místě vznáší kouř, tak aby nevětrali atp. To je taková ta aktuálka.

Pak to využívám v tom, že prodávám trochu naši techniku, ukážu tam nějakou speciální techniku nebo věci, které lidi moc nevědí, to znamená například, že máme chemiky, potápěče a tak dále.

V podstatě to, co by na malé vsi udělal rozhlas, nějaký systém vyrozumění, tak na to ty používáš ta média, která jsou pro lidi dostupnější?

Přesně tak.

Školíš velitele jednotek v Praze, aby uměli eventuelně před tvým příjezdem něco říct do televize? Protože velitel zásahu je oprávněn ke komunikaci s médii. Já jsem studoval od pana Valáška a Kopeckého nějaký SIAŘ k tomu, jak s médii komunikovat a přijde mi, že je tam spousta věcí, které běžný hasič ani nezná. Máš takto vyškolené hasiče v Praze?

Upřímně, to je možná moje chyba, že to tak úplně jak ty říkáš neděláme. Vím např, že Jakub Kozák v moravskoslezském kraji to dělá, ale my to tak úplně neděláme. Já občas jdu na velitelský den, řeknu těm klukům, jakým způsobem komunikuji, na co je třeba dát si pozor apod, ale jinak to úplně nedělám.

My máme v Praze totiž důstojníky směny – velitele směn. To je vlastně na směnu takový megavelitel, který je ABC ve směnách. Jsou tam vždycky dva. Řídící důstojník je něco jiného, to jsou ředitelé a náměstci. Ale oni jsou prostě velitelé směny. A tito kluci, jsou se mnou ve spojení a komunikovat umí. Vždycky si zavoláme, on to se mnou probere, já mu řeknu, na co si má dát pozor a před rozhovorem se vždy zkomunikujeme a oni jsou ti, kteří mluví. Protože oni jezdí na ty větší případy.

Já to mám jednodušší v tom, že stačí, když se domluvím se šesti lidmi (dva na každou směnu) a víceméně to máme vystaraný a když je větší případ, tak to stejně komunikuji já, kdy tito velitelé směn řeknou „spojte se s mluvčím, on vám to řekne“, a nebo si zavoláme a já mu řeknu „hele, klidně mu to řekni, není problém“. Ale možná, že trochu vnímám, že by ti kluci chtěli slyšet nějaké věci, nějaké trendy, co dnes novináře zajímá a tak, takže spíš takto. Já jim vždy říkám, ať se nepouští do žádného velkého rozhovoru, prostě ať jen řeknou „zasahujeme tady u požáru“. Těm televizím jde ze zkušenosti jen o to, aby tam měli nějakou mluvící hlavu, aby jim nějaký hasič řekl, kolik je tam např. jednotek, na což omezuju i ty kluky.

Vyloženě abych jezdil po stanicích, to nedělám. Možná bych měl.

Viděl jsem, kolik zásad tiskového mluvčího je. Což je hodně věcí, na co si dávat pozor.

Já si osobně myslím, že by to možná chtělo trochu upgradovat. Je to hodně kostrbaté, zkostnatělé, stálo by to za upgrade. Je jasné, že nějaké věci se nesmí říkat, ale vždy je to o nějakém citu. Když to člověk chce dodržet všechno, tak je z toho takový dokument,

který když si přečte obyčejný hasič, tak je z toho trochu nejistý a řekne si „tak já raději nebudu říkat nic“.

Je to tak. Když na tebe rozsvítí světla, namíří kamery, tak se ti rozklepou kolena a hned zapomeneš, co ti nějaký Kavka někde říkal.

Ano, a hlavně všichni mají v sobě zakořeněné, a to musím říct, že má zkušenost není tak špatná, že média tě chtějí na něčem nachytat. Ale já vždycky těm hasičům říkám, že to není pravda, my nejsme politici. Média tě nechtějí nachytat, oni jen potřebují říct 3 věty. Z legrace říkám: „novinářům je jedno co říkáš, oni tě prostě chtějí mít na záběru, až to budou stříhat. Mít tam toho špinavýho, udýchanýho hasiče, který říká: máme tady tři jednotky, hoří tady byt, teď tady zasahujeme s výškovou technikou.“

Takováto věta jim úplně stačí a oni jsou šťastní, že tam mají nějakého výjezdového hasiče, protože oni nechtějí, aby pořád mluvili jen ti mluvčí v kravatách nebo ředitelé. Oni potřebují hrdiny.

Takže pro ten směr toho zpravodajství, kde se nespekuluje, ale kde se jen říká, co se děje, to bohatě stačí?

Přesně tak. Já si myslím, že se nemusíme bát. Velitel zásahu nebude mluvit o tom, že hasiči nakoupili něco předraženého. Vždycky říkám, nebojte se, oni vás nachytávat nechtějí.

Samozřejmě se může stát, že by tam byl nějaký průšvih, že bychom někde něco zanedbali, ale to se defacto řeší až po zásahu, ne během něj a stává se to naštěstí jen velmi málo.

Tak teď ke konkrétním médiím. Máme nějaká masová média a potom už vesměs nějaké sociální stránky a tyto drobnější prvky jednotlivých uživatelů. Máš něco, co dáš do masových médií něco, co dáš do rádií něco, co na sociálky? Rozděluješ nějak, komu co poskytuješ?

Moc ne. Já se snažím, aby vše bylo čisté a férové pro všechny. Je to i z toho důvodu, že jsem dělal ten web. Požáry.cz. Tam jsme si hned na začátku řekli, aby mi někdo neřekl, že nadržuju tomu, co jsem vymyslel před 25 lety, že to bude opravdu férové. Já jsem si nastavil ten kanál, že bude férovej. Takže ta prvotní informace je vždy na Twitteru, kde

si ji může vzít úplně kdokoliv. Veřejnost, novináři, kdokoliv. Potom je ta whatsappová skupina. Když mě novinář požádá, já ho tam přidám a není to problém. Žádnému novináři jsem neřekl, že ho tam nepřidám. Dokonce i novináři mají mezi sebou zvací odkaz a může pozvat kohokoliv. V tomto je to opravdu čisté a průhledné. Když mi zavolá nějaký novinář a je to věc typu běžného zásahu, tak já mu odpovím, byť jsem to veřejně ještě nedal (jsou totiž novináři, kteří mají informaci, že jedeme např. na sebevraha. To je informace, která se nezveřejňuje ihned, aby se např. na místě vyjednávání s úmyslem sebevraždy neshrocovala veřejnost, aby tam nejezdila média, tam to není žádoucí), ale ten novinář se to dozví. Musím říct, že velmi korektně mi zavolá, já mu řeknu informace, ale také to, aby to ještě nedávali ven. Vždycky se mi stalo, že to respektovali. A až ve chvíli, kdy je informace zveřejnitelná, tak ji dám úplně všem. To jsou takové kanály. Tiskové zprávy posílám také všem. Ve finále je přebírá ČTK. To je pak rozešle dál, do všech redakcí.

Pak jsou věci, které jsou spíše na sociální sítě jako např. hezká fotka, krátké video. To pak dávám na sociální sítě a neoficiálně médiím. Novináři ta různě upravená a přefiltrovaná videa stejně nechtějí do mediálního prostoru, tam se nehodí.

Pak jsou věci, kdy si novinář vymyslí téma typu „chci točit o vašem novém vyprošťovacím vozidle“. To pak samozřejmě nechám jen pro něho, je to jeho téma, on si ho vymyslel a přišel s ním.

Pak jsou ještě věci, což bývá vyjímka, která trošku popírá to, co jsem teď řekl, ale má to své opodstatnění. To je např. když je speciální cvičení, nebo jsme otevírali novou hasičskou stanici, kdy já potřebuji, aby tam nebyli úplně všichni a aby tam byli jen ti významní. Je to ale z kapacitních důvodů a prostorových důvodů.

Nikdy to nedělám tak, že bych to nechal jen jedné televizi. Pozvu tam ty tři nejsledovanější (Nova, Prima, ČT). Pozvu tam ta webová média jako Novinky, Idnes, SeznamZprávy…(nevím z hlavy úplně přesně). A pak samozřejmě rádia jako Český rozhlas, Impuls, prostě ta nejsledovanější média, kterých je třeba 6-7 a ČTK, jakožto zastřešující. Ty pozvu na akci nebo cvičení a s těmi tam pracujeme. Oni nám zajistí, že se informace dostane všude a už tam bohužel není prostor pro lokální média jako Naše Praha a podobně. Tyto malá lokální média většinou stejně patří těm velkým, takže si to pak přebírají mezi sebou. Ale je to s konkrétních důvodů, ne proto, že bych to malým médiím chtěl ubírat. Jen tam prostě např. není místo. Ale aby úplně nepřišli zkrátka, tak

to dělám tak, že na akci jsou zvaná pouze velká média, ale já sám tam dělám fotky a video, napíšu tiskovou zprávu a tu pak pošlu zase úplně všem. Oni tam sice nejsou, ale ta informace se k nim stejně dostane a mohou jí převzít z oficiálního zdroje. Nikdo nemá žádnou exkluzivitu, všichni informaci dostanou.

Dá se tedy říct, že nic neregulueš a všem poskytuješ všechno?

Přesně tak. Oni si sami pak vyfiltrují, co je pro ně a co ne, které tiskové zprávy vezmou a které ne. Ono to hodně záleží na období. Je den, kdy je zajímá úplně banální zásah např. auto v příkopu na okraji Prahy. Někdy zas např. hoří byt, zachránili jsme 20 lidí a ono je to nezajímá.

Ale vysvětlovali mi to a je to tím, že např. ve Středočeském kraji je nějaká vražda a oni se soustředí na to a nemají kapacity, aby dávali všechno. Opravdu se nedá říct, která událost je bude a nebude zajímat.

Oni nějakým způsobem koncipují to denní zpravodajství a ve chvíli, kdy tam mají věci, které se jim zdají zajímavější, tak ignorují, co já dělám. Ale vždycky mě ubezpečí: „Posílej to prosím. To není tak, že bychom Vás neměli rádi, jen se nám to tam v tuto chvíli nehodí.“

Vždycky si dělám legraci, že když je ve světě něco velkého, nějaký požár nebo jiná událost, že ten den mám klid a nikdo po mě nebude nic chtít. Z toho důvodu mám někdy „rád“ zprávy jako např. demonstrace zemědělců (ačkoliv se nás přímo týkají z důvodu omezení provozu atd), samozřejmě vypouštíme informace, jak nás to omezilo nebo neomezilo. Ale jinak jsem v tu chvíli vlastně úplně v pohodě.

Ty jako novinář znáš určitě etický kodex novináře. V dnešní době asi může být novinářem kde kdo, zejména v době sociálních stránek, které to umožňují. Máš pocit, že se ta slušnost vytrácí? Setkal jsi se někdy s tím?

Hele, musím říct, že ne. Oni všichni straší, ale musím říct a zaklepat, že ne. Nemám negativní zkušenost. Možná je to tím, že někdy, když cítím, že by to mohlo sklouznout k něčemu, co by bylo blbý (např. zásah týkající se dětí, sebevraždy atd, což je ošemetné i s ohledem na rodinu – nechceš číst o svém blízkém či příbuzném takové věci, je to citlivé), tak když toto cítím, tak to těm novinářům připomenu. Pozor tady je to citlivé,

zamyslete se nad tím, než to vypustíte. Snažím se to trošku regulovat. Nechci být regulátor, je to byznys novinářů, ale připomínám důležitost citlivosti.

Ale nikdy se mi nestalo nic vyloženě negativního. Zezačátku jsem měl třeba Blesk jako bulvár a vždycky jsem si říkal: „Ty jo tam budu muset být hrozně opatrný," ale musím říct, zcela korektně, že mi Blesk přijde jako velmi slušné a korektní médium. Oni mají své informace, velmi dobře je umí zpracovávat, umí udělat nejlepší titulky na světě, které přitáhnou čtenáře. To oni umí. Ale není tam nic špatného. Až mě někdy překvapilo, že někdy se jiné televize snaží nebo jsou mnohem bulvárnější.

Je to všechno spíš o lidech. Každý novinář k tomu přistupuje nějakým způsobem a je úplně jedno, z jakého média je. Setkávám se s profesionály.

Není to tedy tak, že by ti nějaký vloger z Youtube běhal na místě zásahu a natáčel senzace?

Ne, to se mi nestává. Měl jsem jeden problém, s jedním člověkem, který prodává informace médiím. Má agenturu, která jezdí po takových věcech, po tom, co dělá IZS, natáčí to a prodává to dál z důvodu, že je tam první. S tímto člověkem mívám občas problém v tom, že já jsem na místě také rychle, mám od kluků informace, videa. Dávám je veřejně a jemu kazím byznys. Ve chvíli, kdy to zveřejní pražští hasiči oficiálně, tak to od něj velká média nekoupí. Protože to mají od hasičů zadarmo. Tam trošku cítím, že občas byl problém. Ale jinak ne.

Samozřejmě existují věci, které mě občas naštvaly. Např. dělala se reportáž o náborové akci pro HZS, protože hasiči nemají lidi. Jedna mladá novinářka z televize to chtěla natočit. Nám z GŘ zakázali mluvit o finanční stránce, že si jí okomentují sami. Aby z té reportáže nevypadlo, že hasiči v úplných začátcích a na kurzech mají úplně minimální plat, protože jsou převedeni na denní službu.

Je to pravda a chápu, že tuhle informaci nechceš vypouštět ven. Stejně s tím nemůžeš nic udělat, protože tabulky jsou dané. Nechceš to vypouštět ven, protože média se toho chytí. Tam hraje roli taková ta bulvarizace. „Hasiči chtějí lidi, ale když jsou na kurzu, tak berou 20 000 čistého". To si všichni řeknou, že to je hrozně málo. Je to ta zaujímací věc. Ale když jí takto vypustíme, tak se k hasičům nikdo nebude hlásit. U tohohle se samozřejmě novinářům rozsvítí oči. Všem novinářům jsem to říkal, ale tato mladá novinářka to nerespektovala a potajmu si někde našla informace o platech a dala je ven.

Tak jsem si tak povzdechl a ta televize se zachovala tak, že řekla, že tato slečna už nikdy hasiče dělat nebude. Takže i oni mají nějakou sebereflexi a máme korektní vztah. Není to tak, že bychom si šli na ruku a oni zakrývali něco, co my bychom udělali špatně. To nikdy, a naopak by nám to nedarovali. Ale jinak se vždycky domluvíme a jsme v korektním vztahu.

A je to tedy tak, že tu část obyvatelstva, kteří dělají ty sociální stránky, tu ta hasičina zas tolik nezajímá?

No, že bychom měli youtubera, který se fotí u nějakého neštěstí, to ne. Samozřejmě se nějaké záběry dostanou ven, ale s tím nejde nic dělat.

Nesetkáváš se tedy s těmi amatéry, kteří by ztěžovali tu práci?

Ne to ne. V tom zpravodajství ne. Možná bych mohl dát příklad, když hořel ten hotel, kdy lidé viseli na oknech a pak dole už byli ti mrtví, kteří se oživovali a tak, tak z protějšího domu to točili lidé na mobily a nerespektovali to, co se běžně v novinařině dělá. Např. rozostření obličejů. Záběry takto dali na Youtube. My jsme se spíš divili, že to Youtube nezablokoval sám. Ale s tím nic neuděláme. To ale neudělali novináři, ale turisté.

Musel jsi někdy, vytvářet tiskovou zprávu, která by musela vyvracet nějakou dezinformaci, hoax atd?

Ano, setkali jsme se s tím. Vzpomínám si na to, když bylo KAVPU – centrum pomoci ukrajinským uprchlíkům v kongresovém centru. Vyběhla nějaká zpráva, že ti Ukrajinci dostávají jídlo a vyhazují ho za kongresák do popelnic. Tato dezinformace se šířila tak, že se o to začali zajímat novináři a my jsme to museli začít korigovat a říct tu správnou informaci, že to jídlo, které natočili u popelnic, bylo nějaké jídlo pro hasiče – balíčková strava, které se porušila ochrana. Částečně to vyteklo a ti kluci v tom chaosu to vzali a v igeliťáku vyhodili do kontejneru, asi 4 porce. To pak natočil nějaký strážný kongresového centra a vypustil to ven, a my jsme pak museli tu nepravdu vyvracet.

Tam jsem si potvrdil, že vyvrátit něco, co už vyšlo ven, v podstatě nelze a lidi už o jiné pravdě nepřesvědčíme.

Pak jsme s některými kraji měli ošemetné téma – pult centrální ochrany. Objekty jsou připojené na operační středisko. Tam byl boj mezi firmami, které chtěly do toho systému proniknout. Jedna firma si držela určitý monopol, nebo se o to snažila a napadala nás, že uzavíráme neférové smlouvy. Řešil to úřad pro ochranu hospodářské soutěže, táhlo se to tři roky, byly o tom reportáže na Reportéři ČT a my jsme to museli nějakým způsobem vyvracet. Tady to dnes vidím jako chybu hasičů Praha. Vedení se rozhodlo, byť jsem to nedoporučoval (navrhoval jsem, že bychom to měli vysvětlit, my jsme měli velmi dobré argumenty, proč jsme smlouvu udělali tak a tak.), ale vedení se rozhodlo, že zvolí taktiku „mlčení“. Nechceme s novináři mluvit. To je ale přesně ta situace, kdy si novinář pak začne shánět informace někde jiné a interpretuje si to podle svého a my to nemůžeme ovlivnit. Novinář nám prostor chtěl dát, ale my jsme ho nevyužili. A pak ty reportáže vyšly divně a vedení koukalo, jak nás tam natřeli. Na konci jsme vyhráli soud, že hasiči neudělali nic špatně, že nemusí platit pokutu. A ve chvíli, kdy bychom v tom pořadu byli, tak jsme to mohli odprezentovat. Ale nebyli. To jsou takové dvě věci, které jsme museli trošku hasit. Ale zase….vše bylo naprosto korektní.

U běžných zásahů pak funguje spíše dezinterpretace než dezinformace. Novináři obdrží informaci, že se tam něco stalo, např. že v bytě je varna drog. A vidí v tom něco víc, protože se to k nim dostalo. A ono se to k nim dostává jejich zdroji. Zdroj jim řekne „Tam byla určitě varna, protože tam stojí chemici“ a „Říkali to lidi z baráku“. Tak tohle musím samozřejmě vyvracet a korigovat, pokud to není pravda. To je úplně běžné. A proto vždy apeluji na novináře, na férovku se mě zeptejte, ať pak někde nevidíme reportáž, která není pravda. Já jsem určitě otevřený tomu, ať říkají maximum informací, ale musí to být pravda. Často si novinář myslí, že má super informaci a já jim pak jak se říká, rozkopu hračky a oni jsou pak zklamaní.

Teď ještě dělám mluvčího pro správu železnic na mimořádnosti na trati. Je to dohoda na půl roku zkoušky. Tady se mi stal tento příklad.

Novináři z ČT mi volali, že mají senzaci, že v Brně u Králova pole na trať spadl silniční most. Kdyby mi nezavolal on, tak tuto informaci pustí ven. Ale nebyla to pravda. Ten most se demoloval, byla tam firma, která ten most demolovala a oni si mysleli, že spadl sám, protože viděli trosky mostu. Tak jsem jim to vysvětlil, že most spadnout měl, firma ho demolovala, ale protože nestihla trosky odklidit do smluveného času, tak tam

nejezdí vlaky, protože to firma stále odklízí. Proto je dobře, když novináři zavolají a nevypustí informaci sami.

Takže říkáš, že nejlepší způsob, jak dezinformaci vyvrátit, je ji chytit, než vyběhne?

Ano, přesně tak. Potom už se to vyvrací těžko. Ale na tohle potřebuješ tu kooperaci s novináři. Já jim vždycky říkám, ať se nebojí mi zavolat, já jim vždycky řeknu, jak to je. Naštěstí v Praze mám tu zkušenost, že to dělají. Ale když chce někdo dezinformaci vypustit, což se naštěstí netýká hasičů, tak samozřejmě záměrně se nezeptá nikoho a prostě tu informaci vypustí.

Je nějaký moderní nástroj, který používáš pro svou práci? Např. něco s AI nebo něco podobného na ulehčení práce?

Mně práci ulehčuje dobrý mobilní telefon. To je rychlý nástroj. Vyfotí pár fotek, sestříhá video, napíše zprávu, rovnou pošle na sítě. Do mobilu natočíš video i audio. Pošleš novinářům. Všechno to máš v kapse a všechno to můžeš dělat z mobilu. To je můj největší nástroj. Já do svého mobilu investuji peníze, protože vím, že se mi to vrátí. Je to můj největší pracovní nástroj.

Pak mám samozřejmě dobrý počítač, na který jsem zvyklý. Používám Mac, celkově používám Apple věci, což je trošku problém ve státní sféře, jelikož tam se z logických důvodů kupují trochu levnější věci. Nicméně nějakou podporu tady mám, vyjednali jsme např. že mi koupili Ipad, který já mám rád, protože na něm uděláš plno věcí v terénu. Můžeš udělat svou práci kdekoliv a hlavně rychle, dnes je totiž velká poptávka po rychlosti informací. Bohužel, poptávka je spíše po kvantitě než po kvalitě. Novináři nechtějí čekat na kompletní tiskovou zprávu, oni chtějí tu rychlou informaci hned. Všichni chtějí být první. Někdy mě to štve, někdy je lepší si počkat, ale bohužel taková je doba, tak se jí musím přizpůsobit. Mobil a tablet jsou pro mě největšími nástroji.

Pak samozřejmě nové fotoaparáty, dron – někdy při zásahu je ten záběr z dronu prostě hezký, navíc se ten záběr dá využít i pro samotný zásah.

Co se týká umělé inteligence, začal jsem používat přepis mluveného slova na text. Potom, zrovna dnes jsem dostal za úkol, což je ta další činnost, kterou dělám, kdy ředitel po tobě chce, abys udělal náborový leták. To si vždycky říkám, že mluvčí není

grafik, ale tady to nikdo moc nechápe a jsi prostě jediný, kdo to může udělat. Takže jsem využil od Microsoftu Copilot. To je taková aplikace, na tvorbu obrázků. Zadal jsem tam: „Vytvoř obrázek hasiče, který si podává ruku s člověkem před hasičskou stanicí“. A Copilot mi vytvořil několik obrázků. Někdy jsou to blbosti, kdy mi z toho vyleze černoch nebo Číňan, což tam samozřejmě nemůžeš dát, protože to potřebuješ do našeho prostředí. Nebo má hasič na sobě americkou přilbu. Ale nakonec po dvaceti minutách se mi podařilo udělat fotku, která se už hodila na ten leták, který chceme udělat.

Ještě mě láká udělat jednu věc. Zkoušel jsem aplikaci, kam nahraješ svůj obličej, jak mluví. Mluvit musíš 20 vteřin. Pak tam napíšeš text, jaký chceš, třeba tiskovou zprávu. A aplikace ti tu pusu rozhýbe a otvírá a čte tu zprávu tvým hlasem. Neskutečný. Já to nepoužívám, ale chtěl bych to někdy použít. Napíšu tiskovou zprávu, řeknu AI ať to za mě namluví, pošlu to novinářům a oni mě nemusejí přijet natočit. Aplikace udělá video s mou hlavou. A když se té umělé inteligenci ukážu např. v přilbě a hasičském obleku, tak by to mohlo jít použít dál a nemusím dělat žádné video. Na to se chystám, chtěl bych být první mluvčí v ČR, který to využije.

Myslíš, že pak budeme ještě moci věřit tomu, co vidíme v televizi?

No, to je další věc. Já jsem si řekl, že pokud to někdy udělám, tak ale chci, aby v tom záběru bylo napsáno „vytvořeno umělou inteligencí“. Protože tam je nebezpečí, že si někdo to video stáhne a použije ho proto, že mi vloží do úst něco, co jsem nikdy neřekl a budou to používat.

Ano, toho je plný internet.

Přesně tak. A proto si myslím, že role tiskového mluvčího u hasičů je důležitá, protože se vážně může stát, že někdo udělá nějaké fake video, kdy hasiči někoho zmlátí, nebo tam stojí a smějí se a nehasí atd. Pokud někdo bude chtít dehonestovat naší práci takovým způsobem a vytvoří video, že to nepoznáš, protože to dnes záměrně dělají tak, že tomu záměrně sníží kvalitu a ty nemáš šanci poznat, zda je to pravda nebo ne. Proto si myslím, že ten mluvčí je i pro tohle dobrej, že to vlastně vyvrátí. Je to ta autorita a oficiální zdroj a ti novináři musí přistoupit na to, že tobě musí věřit.

Takže myslíš, že hoaxy budou kvůli AI dostávat v budoucnu nový rozměr?

Myslím si, že ano. Ale pořád doufám, že to bude stále spíš v politice než v hasičině. Ale samozřejmě se může najít někdo, kdo to bude chtít zneužít.

Hasiči, kromě represe u zásahu, mají za úkol i prevenci pro ochranu obyvatelstva. Ty jako tiskový mluvčí využíváš média, abys udělal nějakou osvětu, prevenci lidem?

Ano určitě. Děláme to u takových těch věcí, témat jako například Vánoce – aby lidi nedávali prskavky na stromky, vypalování trávy, nabíjení baterií atd. Snažím se to těm lidem říkat. Buď to napasujeme na nějaký zásah, kde třeba zemře nějaká osoba, a my řekneme, že to bylo nedbalostí, protože nechala nějakou svíčku někde a uhořela tam. Načež, jim řekneme ať si koupí požární hlásiče, detektory kouře atp. To se určitě snažíme využívat a ta média musím říct, že na to slyší, že je to pro ně zajímavé.

Nebo když je okurková sezóna, léto hodně, tak jim sami nabídneme něco. Nejvíc teď letí takové to „3 metry k životu“ ta průjezdnost, máme k tomu video. Tam je důležité k tomu něco připravit. Když jim dáme jen téma a nemáme k tomu nic, tak to není ono. Když něco připravíme, řekneme jim „my vás vezmeme do auta a projedeme ulicí a vy uvidíte, jak se nám špatně projíždí“, vtáhneme je do děje. Tím ta média využiješ.

Vím, že i 3m k životu na mě vyskakuje i na sociálních sítích. Nevím, jestli přímo od Vás, od Besipu nebo od koho, ale vím, že ta informovanost probíhá.

Ano, přesně tak.

Martine, já ti mockrát děkuju. Myslím si, že pro mou práci, je to neskutečně skvělý obsah.